

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника**

СЕРГІЙ АДАМОВИЧ

**ПРОБЛЕМА СОБОРНОСТІ У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ
ЖИТТІ ГАЛИЧИНИ (1991 – 2004 рр.)**

Івано-Франківськ

Місто НВ

2005

ББК 63.3 (4 Укр 3) 63

А – 28

Проблеми соборності у суспільно-політичному житті Галичини (1991 – 2004 рр.). – Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2005. – с.

У брошурі досліджено соборницьку діяльність Галицької асамблеї та регіональні особливості політичних процесів у західноукраїнських землях в умовах становлення та розбудови незалежної України на сучасному етапі.

Для науковців, студентів вузів та широкого загалу читачів.

Рецензенти:

Добржанський О.В., доктор історичних наук, професор, декан історичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (м.Чернівці)

Кугутяк М.В., доктор історичних наук, професор, декан історичного факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м.Івано-Франківськ)

Рекомендовано до друку Вченою радою Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №7 від 22 лютого 2005 р.

Видання здійснене за сприяння депутата Івано-Франківської міськради, керівника депутатської групи “Не словом, а ділом” Віктора Анушкевичуса

ISBN

© С.Адамович, 2005

© Видавництво “Місто-НВ”, 2005

Зміст

Вступ	
Розділ I. Діяльність Галицької асамблеї в 1991 р.....	
Розділ II. Децентралістські ідеї в суспільно-політичному житті Галичини в умовах незалежності України.....	
Висновки.....	
Список використаних джерел і літератури.....	
Додаток.....	

Вступ

Посилення сепаратистських тенденцій в СРСР у кінці 80-х рр., розгортання національно-визвольних процесів в Україні знайшли активне відображення на землях Галичини. Процеси демократизації і гласності призвели до виникнення в регіоні громадських і політичних організацій, які не були підконтрольні партійно-державним органам та опікувалися питаннями українського національного відродження.

Національне відродження галичан і процес здобуття Україною незалежності отримали достатньо широке висвітлення в сучасній історико-політичній та правовій думці. Розв'язання даної проблеми започатковано в дослідженнях В.Литвина, С.Кульчицького, О.Бойка, Я.Дашкевича, К.Бондаренка, С.Шумлянського¹.

У більшості з цих наукових розвідок праця західноукраїнських політиків і Галицька асамблея були оцінені як соборницька. Однак діяльність Галицької асамблеї 1991 р. і до сьогодні викликає неоднозначну реакцію в політичних колах. Зокрема, 30 листопада 2004 р. лідер українських комуністів П.Симоненко у виступі від імені фракції комуністів у Верховній Раді заявив: "...з ціллю відокремлення західних областей України була проведена в Тернополі в 90-х роках Галицька асамблея. Саме на ній було оприлюднено намір створення Галицької республіки". 2 грудня 2004 р. в ефірі 1-ї програми Українського радіо П.Симоненко знову заявив, буцім "ще 1991 року на заході нашої України Галицька асамблея намагалася створити Галицьку республіку"².

Ще далі пішов у своїй непоінформованості чи свідомому перекручуванні фактів голова Донецької облдержадміністрації А.Близнюк на прес-конференції на початку грудня 2004 р. Зокрема, донецький сепаратизм він виправдовував тим, що "подібна схема реалізації народного волевиявлення була здійснена більше 10 років назад галичанами". За інформацією чиновника, був "проведений місцевий референдум, його підсумки надали депутатам Верховної Ради – на обговорення і для прийняття рішення. Тоді галичанам відмовили, але важливий прецедент"³.

Негативну оцінку Галицькій асамблеї дав Я.Дашкевич. Він відзначав, що "дитячо-наївне захоплення Галицькою асамблеєю" не дозволяє зрозуміти, що галицький сепаратизм "вода на млин шовіністичним сепаратистам, які прагнуть розчленування соборної України". На його думку, на це вказувала відсутність реального спротиву асамблеї у партократичному Києві і в Москві. Крім того,

¹ Литвин В.М. Самоствердження України: нелегкий поступ // Український історичний журнал. – 2003. – №1. – С.3-22; Кульчицький С.В. Утвердження незалежної України: перше десятиліття // Український історичний журнал. – 2001. – №2-4; Бойко О.Д. Україна в 1995 – 1991 рр.: основні тенденції суспільно-політичного розвитку: Монографія. – К.: ІПІЕНД, 2002. – 306 с.; Бойко О. Еволюція суспільних поглядів та процесів: від ідеї оновленого Союзу до проголошення незалежності України (січень-серпень 1991 р.) // Людина і політика. – 2001. – №4. – С.37-48; Дашкевич Я. Український федералізм – український монархізм // Українські проблеми. Політичний журнал. – Стрий, 1991. – Ч.1. – С.88-92; Бондаренко К. Західна Україна повинна домогтися статусу автономної республіки в складі України // І. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.231-235; Шумлянський С. Розкол України як віртуальна реальність // Критика. – 2002. – листопад. – С.2-5.

² Яковина М. Хто ділить і руйнує соборну Україну? // Львівська газета. – 2004. – 23 грудня. – С.4.

³ Рыкова Н. Донецк пошел по стопам галичан // Еженедельник «2000». 2004. – 3-9 декабря. – С.В2.

дослідник підкреслив, що італійський П'ємонт, з яким порівнювали Галичину, ніколи не був автономною землею і не мав особливих привілеїв⁴. Натомість ідеолог галицького сепаратизму О.Хавич оцінив Галицьку асамблею як перший з 1918 р. Галицький сейм⁵.

Однак здобуття Україною незалежності не ліквідувало розбіжностей, які існували між Східною Україною і західноукраїнськими землями. З цього приводу в науковій думці існують різноманітні оцінки політичних процесів в Галичині і перспектив автономістських ідей у краї.

Зокрема, М.Рябчук визначає формотворчим чинником львівської ідентичності “міфологізовані уявлення про львівську “багатокультурність”, ідеалізований образ Цісаря і уявну приналежність до “Європи”, де ми завжди були і до якої мусимо повернутися”⁶.

Кримський вчений С.Цикуренко розцінив особливості західноукраїнських політичних процесів як “галицьку аномалію” на етнополітичному ландшафті України. На його погляд, політичні тенденції в Галичині є чинником, який сприяє формуванню єдиної української політичної нації на основі етнічної моделі, а більшість українського суспільства готова формувати націю на основі моделі співгромадянства. Він вважає, що “саме галицька етнічна еліта протиставила себе “єдинокровним братам і сестрам” на Схід Збруча й ініціювала внутрішньоукраїнське протистояння”⁷.

Дослідник вбачає два сценарії розвитку процесу: або з'явиться нова генерація галицької політичної еліти, яка буде здатна прийняти в державотворенні модель співгромадянства, або Галичина буде “продовжувати рухатися шляхом етнонаціоналістичного сепаратизму з усіма наслідками”⁸.

Заклики низки прихильників галицького автономізму спричинили появу значної кількості праць, в яких було подано критику їх ідей. Зокрема, полемізуючи з ідеологом галицького сепаратизму О.Хавичем, М.Мельничук заперечує можливість єднання всіх західноукраїнських земель. Він акцентує увагу на політичному русинізмі закарпатців, згадує про переважання православ'я в Буковині і Волині та про тяжіння Хотинщини до Сходу. На його думку, навіть Галичина з огляду на місцеві еліти, різні конфесії та етнічні групи не є єдиною, а проект “westukraina.eu.” може перетворитися у “halucyna.pol?”⁹.

Відомий галицький політолог К.Бондаренко вважає, що Західна Україна має підстави і повинна домогтися статусу автономної республіки в складі України, що спрямує галицьку месіанську ідею усередину галицького соціуму. Одночасно політолог визнає ідею сепарації занадто ризикованою. На його думку, мультикультуралізм Західної України може сприяти появі окремого

⁴ Дашкевич Я. Український федералізм – український монархізм // Українські проблеми. Політичний журнал. – Стрий, 1991. – Ч.1. – С.88-89.

⁵ Хавич О. Смерть Галичини // <http://www.rukhpress.com.ua>.

⁶ Рябчук М. Дві України: реальні межі, віртуальні війни. – К.: Критика, 2003. – С.200.

⁷ Цикуренко С.Г. До питання про формування української політичної нації (політико-філософський вимір) // Регіональні проєкції державної політики. Збірник наукових праць Кримського філіалу НІСД. – В 2-х т., Т.1. – Сімферополь: Таврія, 2003. – С.11-12.

⁸ Там само. – С.12.

⁹ Мельничук М. Полеміка з Олегом Хавичем // І. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.280-281.

галицького, буковинського і т.д. сепаратизмів¹⁰. Він також вважає, що Галичині бракує еліти, яка могла б стати проводирем держави¹¹. В основі новітнього галицького сепаратизму, на думку К.Бондаренка, лежить кілька чинників, серед яких основними є: а) створення своєрідного галицького міфу на основі окремішньої історії та новішого міфу про можливість перетворення Галичини на “локомотив”, що вивезе Україну в Європу; б) невдоволення частини галицької еліти другорядним, підпорядкованим становищем у рамках загальноукраїнських елітарних процесів; в) поразка галицької моделі, галицької концепції Української держави – зокрема й з баченням ролі та місця російської мови, російської культури та українсько-російських міждержавних відносин. Додатковими чинниками стали мовний, побутовий (Захід України більш прив’язаний до народних традицій), ментальний (на Західній Україні переважає консервативне сприйняття дійсності), релігійний (потужний вплив УГКЦ у Галичині)¹².

К.Бондаренко також розглядає сепаратистські рухи в контексті виборчих технологій і розробок політтехнологів. Зокрема, галицький сепаратизм певною мірою може зменшити рейтинги загальнонаціональних вождів націонал-демократії, відвернувши увагу від процесів демократизації в Україні, перенести основний центр суспільної ваги на питання “усамостійнення від київських проблем”¹³.

Противник галицького сепаратизму А.Кирчів, який вважає автономізм додатком російської імперської ідеї, визнає необхідність проведення для запобігання сепаратистських тенденцій адміністративної реформи. За зразок він пропонує взяти схему місцевого самоврядування Польщі¹⁴. Про безумовно позаукраїнське коріння галицького сепаратизму висловився також М.Стріха. На його думку, ця ідея могла привабити певні кола у Європі й Америці, оскільки “невелику, але стратегічно важливу Галичину цивілізувати й контролювати простіше, аніж величезну за мірками ЄС, наскрізь корумповану й погано прогнозовану Україну”. Він вважає, що відокремлення регіону вигідне також Росії, адже “тоді можна буде інкорпорувати велику Україну”¹⁵.

На думку відомого історика Я.Дашкевича для наступу на галичан “чорні сили Росії” знайшли союзників на Заході. Як доказ він називав те, що Німеччина, Австрія, Польща проводили наукові конференції, в яких акцентувалася увага на відмінностях Галичини від решти України, а також на міфі галицького П’ємонту. Вчений вважає, що такими заходами велася підготовка до відновлення “Дранг нах Остен”¹⁶.

¹⁰ Бондаренко К. Західна Україна повинна домогтися статусу автономної республіки в складі України. Інтерв’ю політичному мережевому виданню “part.org.ua” // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.233-234.

¹¹ Бондаренко К. Ще раз про сепаратизм // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.290.

¹² Бондаренко К. Розкольники. Кому вигідний “дерібан” України? // *Галицькі контракти*. – 2004. – №6. – 9 лютого. – С.27.

¹³ Там само.

¹⁴ Кирчів А. Галицький подзвін золотого рубля // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.224, 229.

¹⁵ Стріха М. Україна: випробування соборністю // <http://www.pravda.com.ua>.

¹⁶ Дашкевич Я. “Єдність” української нації не виключає її багатогранності // *Хроніка 2000. Український культурологічний альманах*. – 1999. – Вип.31-32. – С.389.

Серйозними перешкодами для реалізації галицького проекту, на думку В.Вітковського, є те, що Галичина в сенсі економіки – не П'ємонт, а радше якась Сицилія, і для “правдивого галиціонера блиск влади легко затьмарює принадність будь-яких ідей та засад”¹⁷.

М.Рябчук, щоб зберегти ідентичність Галичини в складі України і знайти можливість для самовираження Львова, пропонує використати близькість регіону до Польщі і стати “локомотивом, який потягне Україну на захід”. Він вважає, що Галичина відповідає євросоюзівським означенням регіону і може брати участь в проектах “Європа регіонів”¹⁸.

Отже, як бачимо діяльність Галицької асамблеї та децентралістські тенденції в Галичині в умовах незалежної України не отримали однозначної оцінки у працях вітчизняних учених. Відзначимо, що в умовах розбудови української державності та численних спроб домогтися більшої самостійності регіонів, вивчення ставлення галичан до проблем федералізації і регіоналізації країни є актуальним. Не повною мірою дослідженими залишаються причини виникнення, характер та діяльність Галицької асамблеї в 1991 р.

Автор ставить перед собою завдання дати оцінку соборницьким прагненням галичан у процесі становлення української державності, визначити правовий статус і значення Галицької асамблеї і виокремити причини і перспективи автономістської течії в галицькому суспільно-політичному русі в кінці 90-х рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст.

¹⁷ Вітковський В. До проблематики “галицького проекту” // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.263.

¹⁸ Рябчук М. *Дві України: реальні межі, віртуальні війни*. – К.: Критика, 2003. – С.236-237.

Розділ І. ДІЯЛЬНІСТЬ ГАЛИЦЬКОЇ АСАМБЛЕЇ В 1991 р.

Ідеологічні підвалини галицького месіанізму були імовірно закладені вже в “Ukraina irredenta” Ю.Бачинського (1895), а відтак і до певної міри інституціалізовані під час Першої світової війни, у проголошенні незалежної України 30 червня 1941 р. у Львові та спорядженні похідних груп УПА на схід України і, зрештою, у створенні “Антибільшовицького блоку народів”, що мав боротися “за нашу і вашу свободу” в безнадійній повоєнній ситуації. Однак, по справжньому на роль “П’ємонту” Львів і Галичина стали заслуговувати в 50-60-ті роки ХХ століття через стрімке перетворення польського міста на українське (і україномовне), антирадянський рух опору та дисидентство в регіоні¹⁹.

Створені в кінці 80-х рр. ХХ століття націонал-демократичні організації Галичини отримали значну підтримку зі сторони населення регіону й ініціювали боротьбу за злам партійно-радянської владної системи та досягнення національного суверенітету. Майбутнє незалежної Української держави націонал-демократи та націоналісти бачили як механічне поширення своїх уявлень та ідеалів на всю територію України й на всі суспільні групи²⁰.

Відзначимо, що Львів у цей час був найменш російським містом у європейській частині СРСР, містом, яке за розміром перевищувало столиці прибалтійських республік і Молдавії і було менш русифікованим, ніж будь-яке з них. На думку Р.Шпорлюка, м.Львів і область в 1990-1991 рр. становили аномалію і рухалися в протилежному напрямку від решти областей республіки, але могли задавати темп і подавати приклад для західного регіону²¹. Так, за підрахунками науковця, лише львівські пресові видання (“За вільну Україну”, “Молода Галичина” та ін.), які мали формальний статус регіональних, по суті, піднялись до статусу загальнореспубліканських видань²².

Наприкінці 80-х рр. ХХ ст. виникли перші зародки “україномовного” варіанту розчленування України. Першою ластівкою була кинута в запалі на одному з мітингів на Івано-Франківщині у 1988 р. фраза лідера створеного у 1989 р. Українського християнсько-демократичного фронту В.Січка про те, що мовляв, Східна Україна ще не доросла до ідей самостійності і треба ці ідеї реалізувати на терені Західної України²³.

На березневих виборах 1990 р. до ВР УРСР і місцевих рад демократичні сили в Львівській, Івано-Франківській, Тернопільській областях отримали більшість і перехопили у комуністів владні повноваження. Так, у Галичині опозиція отримала 43 із 46 місць до ВР УРСР, які розподілилися таким чином: 24 із 24 місць вона здобула у Львові, 11 із 12 – в Івано-Франківську і 8 з 10 – в Тернополі²⁴. Це дозволило опозиції розпочати втілення в життя своїх програмових засад (впровадження національної символіки, релігійних та національних свят; зміни у питаннях власності і земельних відносин; відновлення прав греко-католицької Церкви; створення демократичних ЗМІ;

¹⁹ ¹⁹ Рябчук М. Назв. праця. – С.197-198.

²⁰ Шумлянський С. Розкол України як віртуальна реальність // Критика. – 2002. – листопад. – С.3.

²¹ Шпорлюк Р. Імперії та нації / Пер. з англ. – К.: Дух і Літера, 2000. – С.325, 333.

²² Там само. – С.332.

²³ Маслак О. Про “сепаратистів” та “федеративів” // <http://gallart.narod.ru/maslak.html>.

²⁴ Там само.

розширення партійної багатоманітності і деідеологізація в усіх галузях суспільного життя; введення місцевого часу; визнання вояків УПА ветеранами).

Відзначимо, що уже при обговоренні питання про підготовку до першої сесії Львівської обласної Ради народних депутатів з'явилася в повітрі ідея автономії західного регіону. Зокрема, народний депутат Верховної Ради В.Чорновіл зробив заяву про те, що необхідно “одну владу на три області – Львівську, Тернопільську, Івано-Франківську”, наголосивши – “якщо цьому не будуть протидіяти партійні органи”²⁵.

За підтримки органів влади здійснювалось усунення з керівних посад комуністів, давались прямі вказівки про проведення деполітизації та декомунізації трудових колективів, проводилась кампанія виведення партійних організацій за межі підприємств та установ. Це призвело до зниження організованості і дисципліни, активності комуністів, розгубленості значної частини з них, різкого скорочення кількісного складу обласних партійних організацій Західної України. Лише Івано-Франківська обласна організація КПУ з 1 січня 1990 р. по 1 січня 1991 р. втратила 10718 чоловік або 18,7 % особового складу²⁶. За цей же час чисельність парторганізацій в Львівській області скоротилася на 27,6%, а в Тернопільській – на 10,3%²⁷.

Спеціальні кореспонденти газети “Правда” у репортажі за результатами поїздки західними областями України восени 1990 р. писали: “Сьогодні в Івано-Франківській області бути комуністом зовсім не просто. Деякі розгубилися, а інші міняють “колір віри не заради Ісуса, а заради хліба куса”²⁸.

18 вересня 1990 р. ЦК Компартії України прореагував на падіння впливу КПУ в західноукраїнських землях постановою “Про розвиток суспільно-політичної обстановки у західному регіоні республіки і роботу партійних організацій по її стабілізації”. В постанові було визначено, що головним і найбільш небезпечним фактором суспільно-політичного життя в краї став “антикомунізм, який набуває все відкритіших, грубіших і потворних форм”²⁹. Крім того, перший секретар ЦК Компартії України С.І.Гуренко восени 1990 р. на пленумі ЦК КПРС звернувся до керівників правоохоронних органів і керівництва Верховної Ради СРСР з проханням розслідувати випадки протиправних, антикомуністичних рішень і дій, у тому числі і зі сторони деяких Рад³⁰.

18 квітня 1991 р. державно-партійна номенклатура з метою протидії демократичним силам обнародувала спільну Заяву ЦК КПУ, Президії Верховної Ради, Ради Міністрів УРСР. У ній влада західних областей України звинувачувалася в спекуляціях на національних, релігійних почуттях людей, нав'язуванні ідеї “галицької автономії”, розгортанні широкомасштабної кампанії проти КПУ, підбурюванні молоді до відмови від служби в Радянській Армії. У заяві

²⁵ Бойко О.Д. Україна в 1995 – 1991 рр.: основні тенденції суспільно-політичного розвитку: Монографія. – К.: ППІЕНД, 2002. – С.139.

²⁶ Державний архів Івано-Франківської області (далі – ДАІФО), ф.П-1, оп.1, спр.5625. – Арк.1.

²⁷ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5616. – Арк.44.

²⁸ Головенко А., Ястребцов Г. Карпати – горы крутые. // Правда. – 1990. – 9 октября. – С.3.

²⁹ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5562. – Арк.1.

³⁰ Одинец М. На острие жизни // Правда. – 1990. – 27 ноября. – С.1-2.

підкреслювалося, що “рішення, прийняті органами місцевої влади, які дестабілізують обстановку, загострюють національні відносини, ставлять під загрозу територіальну цілісність республіки, будуть розглядатись як антиконституційні і скасовуватись”³¹.

Ця заява викликала бурхливу реакцію населення у західному регіоні. У заяві Івано-Франківської обласної Ради у відповідь на цей документ зазначалось: “Обзиваючи народних обранців екстремістами, зводячи на них брудні наклепи, автори заяви чинять якраз те, в чому силкуються звинуватити депутатів. Саме ця заява, антиконституційні випадки її авторів проти законної влади “дестабілізують ситуацію”³². В свою чергу, реагуючи на заяву партійно-державної номенклатури, президія Тернопільської обласної Ради акцентувала думку на тому, що ідея так званої “Галицької автономії” була висунута аспірантом Московської вищої партійної школи В.Левченком і вже давно засуджена у місцевій пресі як комуністами так і членами Руху³³.

Крім того, галицькі націонал-демократи розгорнули активну національно-просвітню працю в східних та південних областях України. Бажання галичан нав’язати співвітчизникам за Збручем своє бачення мовної проблеми і державної політики пояснюються значно більшою вагою в житті західних українців духовних цінностей³⁴.

Пропагандистську діяльність здійснювало навіть львівське Російське культурне товариство імені академіка А.Сахарова, яке ставило перед собою завдання розповісти на Сході про відсутність утисків проти росіян і що українське відродження є гуманним демократичним процесом³⁵.

Однак партійно-державні органи східних і південних областей чинили всілякі перепони агітації, не завжди діяльність галичан отримувала підтримку зі сторони населення. Наприклад, в кінці серпня 1990 р. президія Миколаївської обласної ради прийняла рішення про недопущення дій політизованих організацій з інших регіонів, які сприяють “дестабілізації внутрішньополітичних обставин в області”, посиляючись на їх “хуліганські дії”³⁶.

Національні антикомуністичні угруповання, що проводили національно-освідомлюючу роботу в східних областях України, на XVII з’їзді Компартії України в грудні 1990 р. були розцінені як такі, що “являють собою сьогодні найбільшу небезпеку для суспільства, для збереження територіальної цілісності республіки, для утвердження її державного суверенітету”. Водночас, як засвідчили виступи перших секретарів обкомів КПУ: Чернігівського – В.Лісовенко, Житомирського – В.Федорова, Одеського – Р.Боделана, натиск “галицьких емісарів” отримував все більш “рішучий спротив”³⁷.

³¹ Бойко О.Д. Україна в 1995 – 1991 рр.: основні тенденції суспільно-політичного розвитку. – С.143.

³² Бойко О.Д. Україна в 1995 – 1991 рр.: основні тенденції суспільно-політичного розвитку. – С.143.

³³ Там само. – С.144.

³⁴ Попов А. Галицкие националисты и восточные конформисты // І. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.239.

³⁵ Російський материк у Львові. Інтерв’ю з головою Російського культурного товариства імені акад. А.Сахарова Миколою Сергеевим // За вільну Україну. – 1991. – 6 лютого. – С.2.

³⁶ Кобута С. Прикарпаття в новітній українській національно-демократичній революції (1988 – 1991 рр.) // Галичина. – 2001. – №7. – С.45.

³⁷ Одинец М., Тихомиров И. На трудных рубежах // Правда. – 1990. – 19 декабря. – С.3.

Нерезультативність агітації жителів східних і південних областей базувалися на тому, що “галицькі десанти”, за словами відомого українського письменника Р.Іваничука, поширювали національні ідеї як місіонери, домагалися “насильного їх втілення в тих регіонах України, де національна свідомість стоїть нижче”³⁸. На думку В.Чорновола, радикальна агітація галичан на сході України допомогла організувати Компартії восени 1990 р. “контрнаступ проти демократії, отже відкинути нас на крок назад”³⁹.

М.Яковина, даючи оцінку спробі “демократичного блицкригу”, закликав галичан позбутися стереотипів і штампів, відійти від міфологічних однозначних, лінійних форм свідомості, які здатні навіть “стосунки між рідними братами звести до позиції “свій-чужий”. На його думку, галичани не повинні аж надто форсувати події, намагаючись бути більшими українцями, ніж, власне, українці зі Східної України, які “й саму назву і літературну мову всій нації дали”⁴⁰.

Ситуацію загострювала поява в демократичній пресі окремих радикально-націоналістичних статей, що давали підстави Компартії стверджувати про розпалювання національної ворожнечі в західноукраїнському регіоні і утиски комуністів. У цьому відношенні показовою є стаття Р.Ковалю “Чи повинні українці дбати про добробут росіян”, що була надрукована в газеті Рівненської міської Ради народних депутатів “Рівне”. Зміст статті зводився до того, щоб заставити росіян відчувати себе гостями, яким “уже час вертати до своєї спліснявілої домівки”⁴¹.

Такі дії опозиційної влади значно загастрили взаємовідносини між регіоном та офіційним Києвом, який вважав західноукраїнський чинник джерелом дестабілізації та сепаратизму⁴². До того, ж загальносоюзні та республіканські партійно-державні структури розгорнули в засобах масової інформації широкомасштабну кампанію з дискредитації дій галицьких обласних Рад, формували уявлення, що “на Заході – самі різуні, ненависники інших національностей”⁴³.

Зокрема, орган Старобільського райкому КПУ Луганської області “Під прапором Леніна” від 18 грудня 1990 р. цілком необгрунтовано повідомляв, що працівники Львівського обласного управління внутрішніх справ “вилучили у громадян області два кулемети, 5 автоматів, 89 карабінів, 59 револьверів, 181 мисливську рушницю, понад 250 тисяч патронів, 450 балончиків із слезоточивим газом...У лісах ряду районів Львівської області вночі

³⁸ Не будьмо “малоросами”. Інтерв’ю з народним депутатом України, членом Народної Ради, відомим українським письменником Романом Іваничуком // За вільну Україну. – 1991. – 5 лютого. – С.2.

³⁹ Сесія Львівської обласної Ради народних депутатів. Один рік при владі // За вільну Україну. – 1991. – 27 березня. – С.1.

⁴⁰ Мусимо досягти політичного консенсусу. З виступу голови Івано-Франківської обласної Ради народного депутата Миколи Яковина // За вільну Україну. – 1991. – 26 лютого. – С.2.

⁴¹ Коваль Р. Чи повинні українці дбати про добробут росіян? // Рівне. Видання міської Ради народних депутатів. – 1991. – 27 липня. – С.1.; ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5639. – Арк.155.

⁴² Кобута С.Й. Суспільно-політичні процеси в західному регіоні України (1988-1999 рр.). Автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. – Чернівці, 2001. – С.11.

⁴³ Не будьмо “малоросами”. Інтерв’ю з народним депутатом України, членом Народної Ради, відомим українським письменником Романом Іваничуком // За вільну Україну. – 1991. – 5 лютого. – С.2.

невстановлені особи проводять тренувальні стрільби, в тому числі із автоматичної зброї⁴⁴.

Загальносоюзна преса поширювала міф про прагнення Західної України до створення своєї окремої держави, а той приєднання до Польщі⁴⁵. Так, навіть в центральній партійній газеті “Правда” з’явилися повідомлення, що націонал-демократична влада західноукраїнських областей закликає до відокремлення Західної України від Східної⁴⁶.

Опозиційні органи влади в західних областях України пов’язувалися зі згортанням демократії. Так, спеціальний кореспондент газети “Правда” у репортажі за 17 жовтня 1990 р. писав: “Нинішні дії деякої частини керівників Руху і Народної Ради дуже вже змагають на удавку, яку вони приготувалися накинути на шию демократії⁴⁷”. Націонал-демократів звинувачували навіть у тому, що вони насаджують небезпечну ідею про перевагу однієї нації над іншими⁴⁸.

В грудні 1991 р. галицькі області відвідала група народних депутатів СРСР, зокрема голова Комітету з питань гласності, прав і звернень В.Фотеев, заступник голови комісії Ради Національностей з питань розвитку культури, мови, національних та інтернаціональних традицій і охорони історичної спадщини С.Шувалов, член комісії з привілеїв В.Шаповаленко. Делегація змогла переконатися, що галичани не мають намірів створювати Західноукраїнську чи Галицьку автономію і відривати регіон від України⁴⁹.

14-18 лютого 1991 р. аналітична група відділу національної політики ЦК КПРС провела на рівні експертних оцінок соціологічне дослідження в Західній Україні [див. додаток №1]. У ньому соціологи прагнули виявити ставлення соціальних та національних груп регіону до заключення Союзного договору, проведення референдуму про збереження Союзу, до органів влади всіх рівнів, політичних партій, перспектив розвитку суспільства⁵⁰.

Аналізуючи результати дослідження, соціологи виявили, що в Львівській, Івано-Франківській, Тернопільській областях ставлення до референдуму більш негативне, а підтримка незалежності України значно сильніша, аніж в Чернівецькій, Хмельницькій, Рівненській, Волинській і Закарпатській областях⁵¹. Така особність позицій жителів галицьких областей засвідчила значно вищий рівень національної свідомості і політичної консолідованості.

Проте галичани негативно прореагували на можливість створення Галицького краю поза межами України. Більше того, українці Львівської і Івано-Франківської області, а також польське населення висловили готовність протидіяти цій ідеї. Про політичну протидію можливості існування Галичини поза межами України заявили українці Тернопільської, Рівненської, Волинської

⁴⁴ // Галичина. – 1991. – 9 лютого. – С.2.

⁴⁵ Братунь Р. Час припинити війну проти народу Західної України // За вільну Україну. – 1991. – 25 січня. – С.2.

⁴⁶ Головенко А., Ястребцов Г. Карпаты – горы крутые. // Правда. – 1990. – 12 октября. – С.3.

⁴⁷ Дрозд В. Удавка. Что происходит во Львове... // Правда. – 1990. – 17 октября. – С.3.

⁴⁸ Головенко А., Ястребцов Г. Карпаты – горы крутые. // Правда. – 1990. – 9 октября. – С.3.

⁴⁹ Яковина М. “Народ спитає з нас сповна” // Галичина. – 1990. – 19 грудня. – С.5.

⁵⁰ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5629. – Арк.5.

⁵¹ Там само. – Арк.7-8.

областей, угорці, румуни, молдавани; до економічних засобів опору готові були вдатися українці Хмельницької, Закарпатської, Чернівецької областей, росіяни і євреї. Відсутність сепаратистських тенденцій в регіоні засвідчили і соціологічні дослідження за соціальними стратами.

Натомість про готовність підтримки створення Галицького краю в складі України заявили українці Львівської області, бажання підтримати цю ідею висловили українці Івано-Франківської області. Байдужість і нейтралітет в ставленні до цього питання проявили українці Тернопільської області.

Ці результати на фоні готовності протидіяти наданню ширших повноважень Галичині зі сторони українців Рівненської, Волинської, Чернівецької областей, а також єврейського, польського населення області⁵², засвідчили розуміння галичанами історико-культурних особливостей регіону, стали наслідком несприйняття Східною та Центральною Україною радикальних демократичних та економічних реформ. Безумовно, що соціологічні дослідження відділу національної політики ЦК КПРС дають підстави стверджувати, що утворення Галицької асамблеї базувалось на реальній суспільно-політичній ситуації та політичній підтримці населення регіону.

Одночасно консервативні сили отримали додаткові можливості для критики дій демократичних органів влади внаслідок зростання кризових явищ в економіці краю. Так, обсяг промислового виробництва за 5 місяців 1991 р. зменшився у Львівській області на 5,8%, Тернопільській – на 5,5%; Івано-Франківській – на 4,7%, проти 4,7% в середньому по республіці. Обсяг підрядних робіт у капітальному будівництві скоротився в Івано-Франківській області на 12%, Львівській – на 14%, Тернопільській – на 18%, а по Україні – лише на 10%. Зменшилося поголів'я всіх видів худоби і птиці⁵³.

В умовах становлення демократичної влади в Галичині також траплялися випадки волюнтаризму, коли керівника змітав натовп, який діяв начебто від імені трудового колективу⁵⁴.

Крім інформаційної війни, опозиційні області зазнали також економічної блокади зі сторони прокомуністично налаштованої центральної влади. Значне занепокоєння республіканських органів влади викликала ухвала Львівської обласної Ради народних депутатів “Про політичну ситуацію на Львівщині і захист демократії” від 29 листопада 1990 р. У ній депутати облради підтримали ініціативу народних депутатів, крайової ради НРУ та інших демократичних партій і товариств у створенні Комітету громадянської згоди. Його зусилля мали спрямовуватися проти спроб внести розкол у демократичні організації і зупинити національно-демократичне відродження⁵⁵.

Голові Львівської обласної Ради народних депутатів і утвореного Комітету громадянської згоди В.Чорноволу за виняткових обставин, що могли привести до дестабілізації обстановки (насильницькі дії щодо органів влади, демократичних рухів і організацій; введення військового стану чи підписання

⁵² ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5629. – С.21-22.

⁵³ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5562. – Арк.24.

⁵⁴ Давимука С. А за синами йдуть батьки...// Голос України. – 2004. – 11 грудня. – С.4.

⁵⁵ Краслянський А. Підміна влади, а не підміна понять // Голос України. – 1991. – 29 січня. – С.3.

проти волі народу союзного договору), тимчасово надавалося право приймати рішення від імені облради. У випадку насильницького усунення керівництва обласної Ради громадяни області, згідно з ухвалою, повинні були керуватися рекомендаціями Комітету громадянської згоди⁵⁶.

З різкою критикою факту появи Комітету громадянської згоди виступили загальносоюзні органи преси. Так, “Рабочая трибуна” від 5 березня 1991 р., ілюструючи цю подію, зацитувала слова заступника Львівської облради М.Гориня, що “ми повинні бути готові, щоб нас не взяли голими руками”⁵⁷.

Пункти ухвали викликали активні дискусії і суперечливі оцінки депутатського корпусу та керівництва республіки. Зокрема, з критикою ухвали на сторінках “Голосу України” виступив провідний науковий співробітник Інституту держави і права АН УРСР, доктор юридичних наук Г.Чангулі. Він вбачав у документі грубе порушення положень Конституції УРСР, яка проголошувала, що влада належить тільки Радам народних депутатів.

Вчений, спираючись на закон “Про правовий режим надзвичайного стану” від 3 квітня 1990 р., стверджував, що оголошення надзвичайного стану в окремих місцевостях є прерогативою ВР союзної республіки. Крім того, Г.Чангулі акцентував увагу на порушенні прав людини через департизацію в краї і недотриманні правових процедур під час проведення обласного референдуму. Водночас народний депутат України М.Батіг відзначав, що від надання В.Чорноволу необмежених повноважень “нічого страшного не сталося”. В підсумку парламентарії прийняли рішення повернути ухвалу Львівської облради на перегляд і провести переговори між Президією ВР УРСР і керівництвом облради⁵⁸.

Практика зміни місцевими Радами діючого законодавства у західному регіоні республіки була доволі поширеним явищем. Її підґрунтям, як відзначає О.Бойко, було поєднання законодавчого радикалізму з наївним правовим романтизмом, суть якого полягала у вірі, що достатньо того чи іншого рішення місцевої Ради для кардинальної зміни правового поля на окремо взятій території області, району, міста чи села. виправдовуючи правовий нігілізм колег-демократів, голова Івано-Франківської обласної Ради М.Яковина зазначав, що “деякі союзні закони суперечать законам республіки, нормам міжнародного права, здоровому глузду врешті-решт”⁵⁹.

Критикуючи прояви самодіяльної законотворчості, секретар ЦК КПУ Л.Кравчук акцентував: “У Тернополі дійшли до того, що одразу прийняли закон про владу – ось такий влаштували фарс... Варто розуміти, що Тернопіль – не республіка, а всього лише адміністративно-територіальне утворення, яка не має права приймати рішення на конституційному рівні... небезпека заключається в тому, що подібні тенденції дедалі більше вступають в протиріччя з Конституцією”. Відзначимо, що лише за перше півріччя 1990 р.

⁵⁶ Краслянский А. Підміна влади, а не підміна понять // Голос України. – 1991. – 29 січня. – С.3.

⁵⁷ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5639. – Арк.54; Лысюк А. «Эрзац-идеал львовской выделки» // Рабочая трибуна. – 1991. – 5 марта.

⁵⁸ Краслянский А. Підміна влади, а не підміна понять // Голос України. – 1991. – 29 січня. – С.3, 6.

⁵⁹ Бойко О.Д. Україна в 1995 – 1991 рр.: основні тенденції суспільно-політичного розвитку. – С.141.

новообраними радами було ухвалено понад 600 незаконних правових актів, більшість з яких до кінця року, незважаючи на протести прокурорів, не було скасовано⁶⁰.

У результаті “заяви трьох” рішення рад західного регіону були підкреслено радикальними. Зокрема, на сесії Івано-Франківської обласної ради 15 червня 1990 р. кандидати у народні судді затверджувалися лише після їх заяви про вихід з КПРС на час виконання своїх обов’язків, також було прийнято звернення до Верховної Ради УРСР про необхідність забезпечення служби в армії громадян України виключно на території республіки⁶¹. 10 липня 1990 р. на сесії Тернопільської міськради було ухвалено рішення “Про деполітизацію підприємств, організацій, установ м. Тернополя”. Суть прийнятого документа полягала в тому, що трудовим колективам “було запропоновано” розглянути питання про доцільність функціонування парткомів та парторганізацій на підприємствах і установах. Тернопільська міська рада пішла на безпрецедентне рішення: сесією цього місцевого органу було ухвалено “Перший універсал міської Ради народних депутатів про владу”, що “проголошував Раді народних депутатів вищим органом державної влади на підлеглий території, який може приймати рішення у відповідності з вимогами часу, хоча вони і не узгоджуються з “застарілими законами СРСР та УРСР”⁶².

29 грудня 1990 р. міністр внутрішніх справ і міністр оборони СРСР видали наказ “Про організацію спільного патрулювання співробітників органів внутрішніх справ, військовослужбовців радянської армії і військово-морського флоту”. Згідно з ним в країні через погіршення правопорядку, збільшення важких злочинів і актів “вандалізму і знущань над пам’ятниками історії Радянської держави, місцями поховань загиблих воїнів” вводилося спільне патрулювання силами обидвох відомств “за умов ускладнення сепаратистської ситуації, в тому числі масових виступів громадян на добу, при підготовці і проведенні суспільно-політичних заходів і в святкові дні – у вечірній час, у вихідні дні за необхідності...”⁶³. Демократичні організації та партії потрактували цю подію як введення надзвичайного військового стану, їх занепокоєння викликала можливість використання цього наказу для боротьби з опозицією.

Розбіжності між Галичиною і рештою України посилювалися через відмінне ставлення до референдуму щодо Союзного договору. Так, Львівська обласна рада народних депутатів на початку лютого 1991 р. прийняла ухвалу “Про збереження політичної стабільності в області і ставлення до референдуму щодо Союзного договору”, в якій звернулася до ВР УРСР з вимогою не проводити референдум до прийняття нової Конституції і створення суверенної правової держави. До того ж обласна рада звернулася з проханням до ВР УРСР розглянути питання про незаконність санкціонованого загальносоюзною постановою від 29 грудня 1990 р. введення в містах України військового

⁶⁰ Бойко О.Д. Україна в 1995 – 1991 рр.: основні тенденції суспільно-політичного розвитку. – С.141.

⁶¹ Бойко О.Д. Україна в 1995 – 1991 рр.: основні тенденції суспільно-політичного розвитку. – С.158.

⁶² Там само. – С.158-159.

⁶³ Приказ министра внутренних дел СССР и министра обороны СССР №449, 513 // Молода Галичина. – 1991. – 29 січня. – С.1.

режиму і запропонувала трудовим колективам області для боротьби із злочинністю організувати народні (робітничі) дружини⁶⁴. Такі дії львівської влади можна розцінювати як спробу створення підконтрольних воєнізованих угруповань.

В умовах економічної і політичної блокади влада опозиційних областей розпочала координувати свою діяльність. Існувала домовленість про співпрацю між областями, яка виражалася у майже щоденному взаємному інформуванні про ситуацію, в утворенні спільних виробництв та обміні товарами, спільному реагуванні на урядові укази⁶⁵.

Спроби координації праці органів влади трьох західноукраїнських областей значною мірою ініціювалися головою Львівської обласної Ради В.Чорноволом, який мав всі підстави вважати себе регіональним лідером і був прихильником федеративного устрою України. Однак, як відзначав сам В.Чорновіл, галичани, попри існування в минулому ЗУНР, вищий, ніж у цілому по Україні рівень національної свідомості і організації, настоєжено сприйняли ідею федеративного устрою України в майбутньому⁶⁶.

Ще 4 січня 1991 р. В.Чорновіл на ініційованій організаціями Партії демократичного відродження України, Української республіканської партії, Української християнської демократичної партії, Руху, Російського товариства ім. О.Пушкіна, Російського культурного товариства ім. О.Сахарова громадсько-політичній конференції у Львові “Українсько-російські взаємини в суверенній Україні” засудив спроби партократів штучно розчленувати Україну на автономії і нав’язати націонал-демократам думку про Галицьку автономію, але водночас задекларував: “Ми, три області, перемогли демократичні сили, будемо співпрацювати, утворимо Галицьку асамблею депутатів трьох областей”⁶⁷.

Федералізація, за В.Чорноволом, передбачала максимальну економічну самостійність регіонів, але водночас й якомога жорсткішу унітарність у впровадженні державницької ідеології, у розбудові освітньо-культурної сфери. Як згадує Т.Чорновіл, ідею федералізації України в умовах критичного сприйняття аудиторії В.Чорновіл сформулював ще у 1987 р. на засіданні Львівського дискусійного клубу⁶⁸.

Однак сьогодні частина сподвижників В.Чорновола відкидає в його міркуваннях та діях під час створення Галицької асамблеї ідею федералізації. Зокрема, С.Давимука вважає, що під час формування об’єднання В.Чорновіл плекав лише ідею адміністративної реформи, одним з моментів якої було створення регіонів, які б відповідали історичним землям⁶⁹.

За надання “певної автономності окремим землям чи історичним об’єктам України” висловлювався і голова Івано-Франківської обласної Ради М.Яковина. В інтерв’ю газеті “Галичина” 3 січня 1991 р. він погодився, що окремі землі повинні вирішувати питання запровадження приватної власності на землю,

⁶⁴ // За вільну Україну. – 1991. – 5 лютого. – С.1.

⁶⁵ Мелінішин Б. Про діяльність Рад і депутатську роботу // Галичина. – 1991. – 2 лютого. – С.3.

⁶⁶ Чорновіл В. Компартія фактично існує // Літературна Україна. – 1991. – 19 вересня. – С.3.

⁶⁷ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5639. – Арк.7.

⁶⁸ Стецишин О. Автономія чи децентралізація влади? // Експрес. – 2003. – 23-30 січня. – С.4.

⁶⁹ Давимука С. Дитя Галичини – не сепаратизм, а соборність // Високий замок. – 2004. – 11 грудня. – С.3.

визначати податкову і цінову політику, самостійно формувати місцевий бюджет, втілювати програми економічного, соціального і культурного розвитку⁷⁰.

На початку 1991 р. голови галицьких облрад В.Чорновіл, М.Яковина і В.Олійник домовилися про проведення у Львові об'єднаної сесії Івано-Франківської, Львівської та Тернопільської обласних рад народних депутатів⁷¹.

У підсумку інтеграційна діяльність західноукраїнських політиків спричинилася до скликання 16 лютого 1991 р. у Львові у приміщенні театру опери та балету спільної сесії облрад Івано-Франківської, Тернопільської і Львівської областей, яку назвали Галицькою асамблеєю. На сесії було обговорено два питання: “Загальна концепція економічної співпраці в регіоні” та “Про політичну ситуацію в регіоні і Всесоюзний референдум”⁷².

В.Чорновіл в день зібрання спільної сесії в інтерв'ю газеті “За вільну Україну” серед причин об'єднання назвав “жорстку розгнuzдану кампанію, яка ведеться проти Галичини комуністичною пресою республіки і союзного рівня”, невизначеність статусу України як країни і потребу заявити на міжобласному рівні про територіальну недоторканість України і спроби економічної блокади. Головний результат сесії політик вбачав у створенні міжобласної структури для економічного і політичного об'єднання краю⁷³.

Ще відвертіше мету створення об'єднання В.Чорновіл визначив у виступі на асамблеї: “Якщо буде обрано курс націонал-державницький, то відпаде і окремішність Галичини, і певна особність її політичної лінії – залишиться географічний термін та ще, може, назва федеративної землі при можливому майбутньому федеративному устрої... Але курс на перетворення України в безликий колоніальний придаток неминуче приведе до посилення ізоляціонізму, змусить нас шукати політичного захисту для національної політичної свідомості, національної культури та духовності”⁷⁴.

У свою чергу, М.Яковина мотивував доцільність об'єднання тим, що три області є невід'ємними складовими Галичини зі спільною долею, історично-економічними традиціями, єдиною інфраструктурою і регіональним територіальним виробничим комплексом⁷⁵.

Голова Львівського облвиконкому С.Давимука в спогадах акцентував увагу ще й на тому, що наприкінці 1990 р. склалася надзвичайна ситуація з гострим дефіцитом товарів споживання і регіони прагнули захистити себе від економічного розвалу, обмежити його розростання⁷⁶.

Лідери галицьких областей підкреслювали відсутність сепаратистських планів в ініціаторів асамблеї. Так, голова Тернопільської обласної Ради заявив, що Галицька асамблея не буде “робити кроків у бік якогось сепаратизму”, а

⁷⁰ Три запитання голові обласної Ради // Галичина. – 1991. – 3 січня. – С.2.

⁷¹ Яковина М. Хто ділить і руйнує соборну Україну? // Львівська газета. – 2004. – 23 грудня. – С.4.

⁷² Шляхтич В. Не відокремлюватися, а єднатися // Прикарпатська правда. – 1991. – 19 лютого. – С.1.

⁷³ // За вільну Україну. – 1991. – 16 лютого. – 16 лютого. – С.1.

⁷⁴ Чорновіл В. До незалежності – мирним шляхом // За вільну Україну. – 1991. – 21 лютого. – С.2.

⁷⁵ // За вільну Україну. – 1991. – 16 лютого. – 16 лютого. – С.1.

⁷⁶ Давимука С. Незабутній народний голова. Львівський період державотворчої діяльності В.Чорновола 1990-1992 років // Молодь України. – 2003. – 11 квітня. – С.2.

співпрацюватиме, “керуючись суспільно вигідними, загальнонародними інтересами, діючи в рамках договорів і законів України”⁷⁷. Крім того, В.Олійник задекларував відкритість діяльності асамблеї, яка “не робитиме нічого тихцем, авантюрними методами”⁷⁸.

С.Давимука разом з головою Тернопільської облради В.Олійником і першим заступником голови облвиконкому В.Павликом подали на розгляд депутатів загальну концепцію економічної співпраці в регіоні, поділилися задумами щодо взаємодії промислових підприємств трьох сусідніх областей в справі насичення ринку продуктів харчування, збільшення виробництва товарів народного споживання, будматеріалів, а також обміну інформацією та передовим досвідом, ефективного використання наявного наукового потенціалу і підготовки управлінських кадрів⁷⁹.

Зокрема, С.Давимука відзначив, що Галичині необхідна єдина інвестиційна, природоохоронна, фінансово-кредитна і цінова політика, тісне співробітництво у комерційній, маркетинговій, посередницькій діяльності, а в перспективі і чітка спеціалізація областей в межах регіону. В.Олійник мотивував об’єднання потребою “підвищення життєвого рівня населення регіону, задоволення його потреб у продовольстві, товарах, житлі”⁸⁰.

В свою чергу, перший заступник Івано-Франківського облвиконкому В.Павлик запропонував програму конкретних заходів для об’єднання виробничого і наукового потенціалу областей: спільне виробництво поліетилену до 100 тис. тонн на підприємстві “Хлорвініл” (м. Калуш), збільшення випуску на Львівщині труб для газифікації, нарощування виготовлення електронної побутової техніки за рахунок співпраці івано-франківського виробничого об’єднання “Родону” і львівського “Електрону”, запуск спільними зусиллями виробництва сучасних комфортабельних автобусів на підприємстві “Карпатнафтомаш” і сонячних батарей та рідинних кристалічних індикаторів на базі науково-дослідного інституту “Синтез”. Крім того, державний службовець вбачав потребу у зв’язках з Жидачівським целюлозно-паперовим комбінатом, радив розгорнути співпрацю у меблевій промисловості, створити єдину програму відновлення й охорони водних ресурсів Дністровського басейну, а також спеціальний коледж для обдарованої молоді⁸¹.

Автономістичні акценти прозвучали у виступі першого заступника голови Тернопільського облвиконкому Б.Бойка, який мотивував економічну співпрацю тим, що “потрібно створювати паралельну до державної економіки вільну економіку...це означатиме виступ єдиним фронтом як проти

⁷⁷ // За вільну Україну. – 1991. – 16 лютого. – 16 лютого. – С.1.

⁷⁸ Гнатівський Б. Гуртуймося, братове // Молода Галичина. – 1991. – 19 лютого. – С.1.

⁷⁹ Галицька асамблея // Галичина. – 1991. – 19 лютого. – С.1-2.

⁸⁰ Петричук М. В єдності – наша сила // Галичина. – 1991. – 21 лютого. – С.4.

⁸¹ Співпраця: нові можливості. З доповіді першого заступника голови Івано-Франківського облвиконкому В.Павлика на спільному сесійному засіданні // Галичина. – 1991. – 21 лютого. – С.3.

економічного й політичного диктату Кремля, так і проти централістських тенденцій, які починають формуватися в Києві”⁸².

Особливої політичної ваги Галицькій асамблеї надало також широке представництво депутацій – від Рівненської, Волинської, Чернівецької, Житомирської і Вінницької областей, делегатів демократичних громадсько-політичних організацій із Москви, Закарпаття, Одеси, Чернігова, Черкас та інших областей⁸³. Лише президію ВР республіки на асамблеї репрезентували шість її представників, а офіційну делегацію очолив перший заступник Голови Верховної Ради І. Плющ. Позитивним було і те, що на фоні загострення релігійної ситуації в краї Галицька асамблея зібрала на своєму засіданні церковних провідників всіх християнських конфесій⁸⁴.

На спільній сесії було прийнято ряд угод: “Про основні принципи співробітництва між обласними Радами народних депутатів Івано-Франківської, Львівської та Тернопільської областей”, “Про регіональну координаційну раду”, “Про єдність українських земель”, “Про проведення 17 березня 1991 р. обласних референдумів”⁸⁵.

Так, правові основи об’єднання визначила угода “Про основні принципи співробітництва між обласними Радами народних депутатів Івано-Франківської, Львівської та Тернопільської областей”. Згідно з нею сторони, виходячи з чинного законодавства України, брали на себе зобов’язання підтримувати між собою “регулярні контакти шляхом проведення консультацій, семінарів, конференцій, актуальних політичних та соціально-економічних питань, що являють собою взаємну зацікавленість”. Для ефективного розвитку регіону сторони планували розробляти заходи для захисту спільних інтересів, споживчого ринку, розвивати взаємовигідні зв’язки між постачальниками та споживачами, будувати торгово-економічні стосунки на засадах довготривалих та короткотермінових угод про товарообмін.

Учасники об’єднання обіцяли сприяти розвитку інфраструктури спільних підприємств виробничої сфери на базі проведення узгодженої структурної, інвестиційної, природоохоронної, регіональної політики, розширити співробітництво в комерційній, маркетинговій і посередницькій діяльності. Крім економічної сфери, західноукраїнські області брали на себе зобов’язання сприяти організації і розвиткові контактів в соціально-культурному та науковому напрямі, а також у сфері обміну представниками громадських і політичних організацій, діячами науки і культури⁸⁶.

Угода укладалась на термін повноважень місцевих Рад тогочасного скликання, а кожен учасник асамблеї мав право за рішенням сесії відповідної

⁸² Єдиним фронтом – проти диктату Кремля. З виступу першого заступника голови Тернопільського облвиконкому Богдана Бойко // За вільну Україну. – 1991. – 26 лютого. – С.2.

⁸³ Галицька асамблея // Галичина. – 1991. – 19 лютого. – С.1-2.

⁸⁴ Гнатівський Б. Гуртуймося, братове // Молода Галичина. – 1991. – 19 лютого. – С.1.

⁸⁵ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5632. – 6 арк.; Гулик І., Колеса Я., Якимович Я. Галицька Асамблея: єднання в ім’я святої мети // За вільну Україну. – 1991. – 19 лютого. – С.1.

⁸⁶ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5632. – Арк.5-6.; Угода Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської обласних Рад народних депутатів “Про основні принципи співробітництва між обласними Радами народних депутатів Івано-Франківської, Львівської та Тернопільської областей” // За вільну Україну. – 1991. – 21 лютого. – С.1.

обласної Ради народних депутатів розірвати її, попередивши сторони не пізніше, як за рік.

Для організації співпраці було прийнято рішення створити регіональну Координаційну раду з робочим органом у Львові, який мав би право приймати рішення консультативно-рекомендаційного характеру, а також комп'ютерний банк даних з метою нагромадження і постійного обміну інформації⁸⁷. До складу Координаційної ради чисельністю в 12 осіб ввійшли голови і заступники голів обласних рад, голови і заступники голів облвиконкомів⁸⁸.

Як бачимо, в тексті угоди немає пунктів, які б свідчили про сепаратистське чи автономістське спрямування документа. Натомість її зміст свідчить про прагнення галичан налагодити економічну співпрацю в регіоні.

Західноукраїнські політики велике значення надавали також прийнятій на асамблеї ухвалі “Про єдність українських земель”. У ній галичани засудили змову між Гітлером і Сталіним в 1939 р., а також “будь-які намагання порушити територіальну цілісність України”.

Правовою основою входження західноукраїнських земель до складу України, на їх думку, став акт злуки УНР та ЗУНР 22 січня 1919 р. Крім того, в ухвалі було звернення до Волинської, Закарпатської, Рівненської та Чернівецької обласних Рад з рекомендацією приєднатися до положень документів, а також пропозиція ВР УРСР дати політичне та правове обґрунтування єдності України, визначити політичну та юридичну основу територіальної цілісності і єдності республіки⁸⁹.

Заява про єдність українських земель, на думку ініціаторів скликання асамблеї, повинна була зняти будь-які звинувачення в сепаратизмі і відобразити справжні наміри об'єднання. Зокрема, М. Яковина, реагуючи на звинувачення в сепаратизмі, заявив на засіданні асамблеї: “Текст ухвали про єдність українських земель, вважаємо, задовольнить не тільки сусідів, але й молоду недосвідчену опозицію”⁹⁰.

Реагуючи на останні рішення загальносоюзних органів влади, Галицька асамблея прийняла ухвалу “Про проведення 17 березня 1991 р. обласних референдумів”, якою було ініційовано винесення на референдум в західноукраїнських областях окремого бюлетеня. У ньому значилося: “Чи хочете ви, щоб Україна стала незалежною державою, яка самостійно вирішує всі питання

⁸⁷ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5632. – Арк.5-6.; Угода Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської обласних Рад народних депутатів “Про основні принципи співробітництва між обласними Радами народних депутатів Івано-Франківської, Львівської та Тернопільської областей” // За вільну Україну. – 1991. – 21 лютого. – С.1.

⁸⁸ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5632. – Арк.2.; Ухвала об'єднаної сесії Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської обласних Рад народних депутатів “Про регіональну Координаційну раду” // За вільну Україну. – 1991. – 21 лютого. – С.1.

⁸⁹ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5632. – Арк.3.; Ухвала об'єднаної сесії Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської обласних Рад народних депутатів “Про єдність українських земель” // За вільну Україну. – 1991. – 21 лютого. – С.2.

⁹⁰ Гулик І., Колеса Я., Якимович Я. Галицька Асамблея: єднання в ім'я святої мети // За вільну Україну. – 1991. – 19 лютого. – С.1.

внутрішньої та зовнішньої політики, забезпечує рівні права громадянина незалежно від національної та релігійної приналежності?”⁹¹.

Народний депутат України В.Червоний поставив під сумнів рішення про додатковий бюлетень через його шкідливість для соборності України, але переважна більшість делегатів дійшла до висновку, що населення краю становить близько 10% 55 мільйонного народу республіки і його голос має бути почутий⁹².

На сесії Львівської облради 26 березня 1991 р. навіть пролунали гіперболізовані заяви “про історичне призначення того острівця демократії, яким стала наша Галичина” і про “проголошений нами на цілий світ “галицький експеримент”⁹³.

Загальносоюзні ЗМІ подали викривлену інформацію про асамблею. Зокрема, у випуску Телевізійної служби новин Центрального телебачення 17 лютого 1991 р. було повідомлено, що об’єднана сесія трьох обласних Рад висловила за Союзний договір. Галицькі керівники у відповідь на цю інформацію надіслали на Центральне телебачення телеграму з вимогою її спростування⁹⁴. Крім того, у повідомленні про асамблею, переданому загальносоюзною радіохвилею “Маяк”, серед інших чомусь не була згадана ухвала “Про єдність українських земель”, а навпаки створювався образ галичан-сепаратистів⁹⁵.

В компартійній пресі в цілому позитивно відгукнулися про спільну сесію, проте відзначили, що “доводилося чути побоювання, що вона може стати кроком до відособлення”⁹⁶. Позицію комуністів Західної України яскраво висвітлив у виступі на асамблеї перший секретар Івано-Франківського обкому КПУ З.Куравський. Зокрема, він висловився на підтримку ухвали “Про єдність українських земель” і заявив, що комуністи будуть “послідовно обстоювати єдність українських земель, непорушність кордонів суверенної України”⁹⁷.

Разом з тим З.Куравський виступив проти ігнорування возз’єднавчих процесів 1939 р. і запропонував в тексті ухвали згадати про рішення Народних зборів Західної України (жовтень 1939 р.) та I з’їзду народних комітетів Закарпатської України (листопад 1944 р.)⁹⁸. Всім міськкомам і райкомам КПУ Івано-Франківської області для використання в практичній роботі навіть було надіслано підготовлений С.М.Чапугою довідковий матеріал “Акт злуки –

⁹¹ ⁹¹ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5632. – Арк.4.; Ухвала об’єднаної сесії Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської обласних Рад народних депутатів “Про проведення 17 березня 1991 р. обласних референдумів” // За вільну Україну. – 1991. – 21 лютого. – С.2.

⁹² Гулик І., Колеса Я., Якимович Я. Галицька Асамблея: єднання в ім’я святої мети // За вільну Україну. – 1991. – 19 лютого. – С.1.

⁹³ Дашкевич Я. Український федералізм – український монархізм // Українські проблеми. Політичний журнал. – Стрий, 1991. – Ч.1. – С.89.

⁹⁴ Телеграма // Галичина. – 1991. – 21 лютого. – С.2.

⁹⁵ Гулик І., Колеса Я., Якимович Я. Галицька Асамблея: єднання в ім’я святої мети // За вільну Україну. – 1991. – 19 лютого. – С.1.

⁹⁶ Шляхтич В. Якщо відкинути красиву фразеологію... Із спільної сесії трьох обласних Рад у Львові // Прикарпатська правда. – 1991. – 23 лютого. – С.1.

⁹⁷ Діяти в інтересах людей. Виступ першого секретаря Івано-Франківського обкому Компартії України... З.В.Куравського... // Прикарпатська правда. – 1991. – 19 лютого. – С.1.

⁹⁸ Там само.

правда історії”. В розробці стверджувалося, що акт злуки не був реалізований, а тільки “у жовтні 1939 р. мрія трудящих про єдність українців Західної України і Східної України здійснилась”⁹⁹.

Окрему думку комуністи висловили щодо проведення обласних референдумів. З.Куравський погодився, що “ми можемо сьогодні виробити...позицію щодо проведення референдуму, запропонувати свій варіант питання для нього, внести їх на розгляд ВР України”. Проте референдум повинен був проходити за республіканським варіантом, що в підсумку забезпечувало від звинувачень в відсутності власної позиції і в сепаратистських настроях¹⁰⁰.

Комуністи Івано-Франківщини на спільній сесії Львівської, Івано-Франківської та Тернопільської облрад відстоювали необхідність збереження оновленого Союзу. Увага акцентувалась на тому, що вихід України зі складу Союзу РСР міг створити реальну загрозу її державній цілісності внаслідок територіальних претензій до УРСР деяких кіл Східної Європи і окремих радянських республік, “в тому числі і до окремих територій нашого регіону”¹⁰¹.

Натомість в таємному повідомленні Івано-Франківського обкому КПУ ЦК КПРС від 28 лютого 1991 р. значилося, що “на сесіях місцевих Рад, де комуністи-депутати становлять меншість, сторінках газет, що видаються ними, проголошуються прямі заклики до фізичної розправи над комуністами, в окремих випадках навіть до озброєної боротьби, підбурювання до громадянської непокори, страйків, бойкотування всесоюзного референдуму”¹⁰².

У відповідь на скликання об’єднавчої сесії 19 лютого 1991 р. в Івано-Франківську відбулася нарада представників партійних комітетів КПУ Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської областей. У ній взяли участь також делегації партійних працівників з Волинської, Закарпатської, Рівненської, Чернівецької областей, працівники ЗМІ, науковці Інституту суспільних наук ЦК КПРС та Київського інституту політології і соціального управління¹⁰³.

Представницький склад учасників наради засвідчив значну роль, яка відводилася питанню координації дій партійних комітетів галицьких областей. Так, до складу президії наради увійшов ряд поважних гостей з партійного керівництва СРСР та республіки: член політбюро, другий секретар ЦК КПУ Г.П.Харченко, завідувач сектором аналізу відділу національної політики ЦК КПРС В.А.Тюменев, відповідальний організатор ЦК КПРС О.М.Маргалітадзе. Крім того, на нараді серед 250 учасників були присутні кореспонденти газет “Правда”, “Робітнича газета”, “Сільські вісті”¹⁰⁴.

Ідея координації зусиль комуністів Західного регіону виникла значно раніше. Вперше пропозицію згуртувати і об’єднати зусилля західноукраїнських комуністів висловив Рівненський міськком КПУ. 20 листопада 1990 р.

⁹⁹ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5640. – Арк.6.

¹⁰⁰ Діяти в інтересах людей. Виступ першого секретаря Івано-Франківського обкому Компартії України...З.В.Куравського...// Прикарпатська правда. – 1991. – 19 лютого. – С.1.

¹⁰¹ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5618. – Арк.38.

¹⁰² ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5630. – Арк. 17.

¹⁰³ Діяти скоординовано вирішили на нараді в Івано-Франківську представники партійних комітетів КПУ західних областей // Прикарпатська правда. – 1991. – 21 лютого. – С.1.

¹⁰⁴ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5633. – Арк. 1-3, 24.

Старосамбірський райком КПУ виступив з листом-зверненням, де підтримав ідею консолідації і прийняв рішення звернутися до ЦК КПУ з вимогою провести регіональну партійну конференцію західних областей України за участю Президента Союзу РСР, на якій виробити тактику і стратегію роботи комуністів і їх організацій¹⁰⁵.

Однак керівництво партійних організацій регіону висловилося за скликання зональної наради секретарів первинних парторганізацій, членів бюро та ін. за участю першого секретаря ЦК КПУ С.І.Гуренка. Попередньо таку зустріч планували провести 14 лютого 1991 р. в м.Івано-Франківську¹⁰⁶.

На нараді комуністи регіону відзначали, що в умовах існування єдиного антикомуністичного політичного блоку, опозиційності компартійних комітетів до органів влади виникла потреба в координації і виробленні спільної тактики дій, а також в обміні досвідом роботи. Комуністи висловилися на підтримку діяльності Рад, якщо “вона йде на користь людям” і виступили за консолідацію всіх суспільних сил. Активісти ідеологічної роботи регіону, реагуючи на негативну оцінку подій вересня 1939 р. на Галицькій асамблеї, закликали ЦК КПУ, науковців-суспільствознавців написати правдиву історію України¹⁰⁷.

Після обговорення на нараді були прийняті “Основні напрями координації дій партійних комітетів КПУ Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської областей в сучасних умовах”. Згідно з цим документом партійні організації планували координувати свою діяльність в пропаганді марксистсько-ленінського вчення і необхідності збереження СРСР, сприяти об’єктивному висвітленню історії України та краю, виступати проти морального тиску та переслідування комуністів, допомагати молодіжним організаціям, спрямовувати діяльність партійних організацій на реалізацію соціально-економічних питань, зробити регулярними зустрічі комуністів з депутатами ВР СРСР, УРСР, протидіяти антикомуністичним знущанням над пам’яттю і теоретичним надбанням В.І.Леніна¹⁰⁸.

Учасники наради також планували домагатися від Верховної Ради відміни рішень місцевих Рад та їх виконавчих органів, які суперечили чинному законодавству. Задля останнього представники партійних комітетів Івано-Франківщини, Львівщини, Тернопільщини виступили зі зверненням до ЦК КПУ увійти через депутатів-комуністів до ВР УРСР з пропозицією щодо глибокого аналізу прийнятих рішень Рад народних депутатів західних областей та відміни тих, що суперечать чинним законам¹⁰⁹.

Однак після захоплення крайовою організацією Руху 21 лютого 1991 р. у Львові приміщення міського громадсько-політичного центру (колишнього будинку політосвіти обкому партії) комуністи відмовляються від відносно нейтрального сприйняття спроб консолідації демократичних рад західноукраїнського регіону. Зокрема, Львівський обком КПУ надсилає ВР УРСР звернення з

¹⁰⁵ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5634. – Арк.8.

¹⁰⁶ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5634. – Арк.15, 16.

¹⁰⁷ Діяти скоординовано вирішили на нараді в Івано-Франківську представники партійних комітетів КПУ західних областей // Прикарпатська правда. – 1991. – 21 лютого. – С.1.

¹⁰⁸ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5633. – Арк.28-30.

¹⁰⁹ Там само. – Арк.28, 31.

осудом діяльності демократичних органів влади в краї. У зверненні акцентується увага на розбіжностях в деклараціях Галицької асамблеї і практичній діяльності Львівської обласної Ради.

На думку авторів документу, в регіоні відбувалося “порушення законів УРСР і СРСР, моральний тиск та переслідування комуністів, господарських керівників і намагання усунути організації Компартії України з підприємств і державних установ, залякування страйками та актами громадянської непокори, вандалізм щодо пам’ятників видатним діячам країни та з нагоди історичних і знаменних дат”¹¹⁰.

Окремими резолюціями від 2 березня 1991 р. відреагував Львівський обком КПУ на ухвали об’єднаної сесії трьох областей. Зокрема, підтримуючи висловлену в ухвалі “Про єдність українських земель” турботу про збереження територіальної цілісності України, львівські комуністи не погодилися з тим, що причиною Другої світової війни стала змова між Гітлером і Сталіном, а правовою основою входження західноукраїнських земель до складу України – Акт злуки УНР та ЗУНР 22 січня 1919 р.

Натомість вони стверджували, що політичною та правовою основою входження західноукраїнських земель до складу України необхідно вважати волю їх населення, яка знайшла свій прояв у багатьох історичних актах (Всеукраїнське буковинське віче 1918 р., Акт злуки УНР і ЗУНР 1919 р.), але була реалізована у законодавчо затверджених рішеннях Народних зборів Західної України (жовтень 1939 р.) та І з’їзду Народних комітетів Закарпатської України (листопад 1944 р.). В резолюції також прозвучала пропозиція вважати день проголошення Декларації про возз’єднання Західної України з УРСР 27 жовтня – загальнонаціональним святом українців¹¹¹.

Крім того, львівські комуністи визнали юридично неправомірною ухвалу “Про проведення 17 березня 1991 р. обласних референдумів”. Резолюція з цього питання стверджувала, що ухвала є спробою дезорієнтувати населення, зруйнувати вікові інтернаціональні зв’язки між народами і розвалити Союз, створити умови для беззаконня, зверхності прав однієї нації над правами людини і громадянина¹¹².

Імовірно, для засудження діяльності націонал-демократичної влади західних областей комуністами були організовані зустрічі в лютому 1991 р. членів Львівського обласного комітету захисту пам’яті В.І.Леніна М.І.Білоус та Л.Н.Кисельова з трудовими колективами, навчальними закладами, партійним активом Полтавської області.

Зокрема, в інтерв’ю обласній газеті “Зоря Полтавщини” згадані активісти комітету захисту пам’яті В.І.Леніна так мотивували створення і майбутнє Галицької асамблеї: “Оскільки народні демократи бачать, що фундамент під їхніми ногами захитався, вони вирішили скликати зібрання народних депутатів... Закарпаття, Буковина, Волинь – це теж області, які належать до Західної України. І звідси запросили людей, щоб заручитися їхньою

¹¹⁰ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5639. – Арк.36.

¹¹¹ Там само. – Арк.42-44.

¹¹² Там само. – Арк.45.

підтримкою. Але бачиться мені, що такої підтримки не буде. Тому що люди проти створення Галицької автономної республіки, яку вони собі намічають”. У виступі М.І.Білоус та Л.М.Кисельов безпідставно приписували ініціаторам скликання асамблеї прагнення створити окрему республіку – Галичину з “своїми законами, своєю Конституцією, своїм прапором національним, своїм гімном”¹¹³.

З різким осудом ситуації в регіоні в рамках агітації за збереження СРСР виступило керівництво КПУ. Зокрема, у виступі на українському телебаченні 14 березня 1991 р. народний депутат УРСР, перший секретар ЦК Компартії України С.Гуренко загострив увагу на ускладненні соціально-економічних проблем в краї, актах беззаконня і демонстративному ігноруванні Конституції СРСР і УРСР. На його думку, за зовні ефективними діями створення Галицької асамблеї ховалася не лише небезпека “відриву України від Союзу, й її федералізації, перетворення у клаптикову республіку, в різних куточках якої правила б новоявлені гетьмани”¹¹⁴.

Пізніше секретаріат ЦК Компартії України прореагував на створення Галицької асамблеї в постанові від 10 липня 1991 р. (протокол №13, п.3) “Про хід виконання постанови Політбюро ЦК Компартії України від 18 вересня 1990 р. “Про розвиток суспільно-політичної обстановки у західному регіоні республіки і роботу партійних організацій по її стабілізації”¹¹⁵.

Івано-Франківським, Львівським і Тернопільським обкомам партії у зв’язку з проведенням Галицької асамблеї пропонувалось вирішити питання про створення асоціації депутатів-комуністів трьох обласних Рад для визначення їх спільної тактики на перспективу у найбільш важливих питаннях¹¹⁶. У проекті цієї постанови навіть значилася дата – 15 серпня 1991 р., до якої треба було створити асоціацію депутатів-комуністів¹¹⁷.

Одночасно партійні організації Західної України було піддано критиці за те, що вони не спромоглися знайти ефективні організаційні форми, які дозволили б об’єднати зусилля партійних організацій у протидії антикомуністичним силам, як в межах регіону, так і в республіканському масштабі. Засуджувалося те, що не було створено плановану раду секретарів партійних комітетів західного регіону, а також групу аналізу, прогнозування ситуації та оперативного реагування¹¹⁸.

Ідея проведення обласного референдуму зазнала критики і з боку праворадикальних політичних організацій. Зокрема, лідер Української міжпартійної асамблеї (УМА)* Ю.Шухевич назвав рішення про проведення обласного референдуму помилковим і закликав до бойкоту заходу, що планувався на 17

¹¹³ Єднаймося! // Молода Галичина. – 1991. – 7 березня. – С.2.

¹¹⁴ На засадах рівноправності. Виступ народного депутата УРСР, першого секретаря ЦК Компартії України Станіслава Гуренка по Українському телебаченню 14 березня 1991 р. // Голос України. – 1991. – 15 березня. – С.3.

¹¹⁵ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5616. – Арк.175-179.

¹¹⁶ Там само. – Арк.175.

¹¹⁷ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5562. – Арк.12.

¹¹⁸ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5616. – Арк.175.

* До складу УМА увійшли Українська національна партія, Українська націонал-радикальна партія, СНУМ націоналістичний та ін.

березня. На його думку, Україна була окупована радянською імперією, а окупанти згідно з міжнародними правовими документами не мали права проводити на підневільних землях будь-яких референдумів.

Лідер УМА вважав, що які додаткові питання не були б включені до бюлетеня, вони сприятимуть збереженню Союзу. Крім того, Ю.Шухевич піддав критиці погляди В.Чорновола на майбутній федеративний устрій України. Він засудив рішення про надання автономії Криму і вбачав тенденції до утворення подібної структури і в Галичині, що могло призвести до розпаду України¹¹⁹.

Республіканські пресові органи відзначали атмосферу толерантності і реальної заінтересованості, що панувала на Галицькій асамблеї, і порівняли об'єднання з раднаргоспом, який базується на досконаліших принципах співпраці¹²⁰. Перший заступник голови Верховної Ради України І.Плющ оцінив створення асамблеї “як захист від розвалу економіки”, порівняв її з раднаргоспами хрущовської епохи, хоча і виступив проти окремої цінової політики. Політик закликав не протиставляти себе один одному, а шукати “спільні точки зору, сідати за різні столи – і круглі, і квадратні – то всім буде користь, добро”¹²¹. Вірогідно, така позиція республіканських органів влади відображала реальний стан речей і відсутність серйозних сепаратистських тенденцій в краї.

Крім того, як стверджував С.Давимука, у керівництва західних областей налагодились “хороші ділові стосунки” з керівництвом як Ради Міністрів, так і пізніше Кабінету Міністрів, хоча і були труднощі у вирішенні справ на середніх щаблях уряду¹²².

На початку березня 1991 р. Львівську область відвідав голова ВР УРСР Л.Кравчук. На зустрічі з депутатами Львівської обласної Ради він закликав депутатів припинити будь-яку “війну” з представниками Компартії¹²³. Проте одночасно політик змушений був визнати: “Ми теж бачили реальні зміни в настроях людей Львівщини, і саме з цього нам треба виходити у наступних практичних діях”¹²⁴.

Утворення Галицької асамблеї спонукало керівників господарських ланок трьох областей шукати зближення в економічній сфері. Зокрема, виконкоми облрад поставили перед спеціалістами завдання розробити протягом місяця скоординовані програми розвитку пріоритетних галузей народного господарства. Зокрема, широкі перспективи, на думку влади, мав розвиток в галицьких областях незалежного машинобудування за участю зарубіжних фірм, розвиток хімічної індустрії, власне виробництво ліків. Взяти найактивнішу

¹¹⁹ Терещук В. Чи бойкот – найкраща тактика? // Молода Галичина. – 1991. – 23 лютого. – С.1.

¹²⁰ Теленчі О., Василенко М. Наш дім – наша фортеця. (Галицький тріумфірат: прогнози, перспективи) // Голос України. – 1991. – 19 лютого. – С.6.

¹²¹ Ми всі – фортеця... З виступу першого заступника Голови Верховної Ради України Івана Плюща // За вільну Україну. – 1991. – 26 лютого. – С.1.

¹²² Давимука С.А. Потрібні рішучі дії! // Урядовий кур'єр. – 1991. – жовтень. – №29. – С.6.

¹²³ Теленчі О., Краслянський А. Сіяти зерна злагоди. Парламентарії республіки у Львові // Голос України. – 1991. – 6 березня. – С.2.

¹²⁴ Теленчі О., Краслянський А. А йде весна... Завершився візит Л.Кравчука на Львівщину // Голос України. – 1991. – 7 березня. – С.3.

участь у регіональному співробітництві вирішив колектив хімічного об'єднання "Хлорвініл" (м. Калуш)¹²⁵.

Для координації економічних зусиль в Галичині було намічено провести ряд науково-практичних конференцій, відкрити фірмові магазини в Тернополі, Івано-Франківську та Львові. Планувалось координувати зусилля у спеціальному випуску автобусів, автотранспорту, автокранів, випуску складної побутової техніки, налагодити спільне сірникове і пляшкове виробництво, створити асоціації бавовнопрядильних і трикотажних підприємств, туристично-рекреаційного комплексу та ін.¹²⁶.

На початку квітня 1991 р. на засіданні Координаційної ради Івано-Франківської, Львівської і Тернопільської областей були утворені крайові робочі органи – фонд ради і комісія з розвитку регіональних господарських зв'язків. В цих структурах повинні були працювати 8 осіб, для спільного фонду кожна область мала надати 100 тис. крб.¹²⁷.

Крім цього, представники виконавчих структур трьох областей прийняли план першочергових заходів. Він передбачав протягом 1991 р. налагодити спільне виробництво сірників і пляшок, поліетиленових труб, доїльних апаратів, медичної техніки і ліків, дитячого харчування. Знову було проголошено про спільний випуск автотранспорту, автокранів і автобусів в рамках асоціації "Галавто", передбачалось розпочати спорудження регіонального підприємства з переробки ріпаку.

Розробники плану визнали актуальним створення асоціації "Агросервіс" (виробництво і реставрація запчастин), спільного туристично-оздоровчого комплексу, підприємств цивільної авіації, бавовнопрядильної і трикотажної промисловості. На вересень 1991 р. у Львові було заплановано проведення Першої західноукраїнської міжнародної виставки-ярмарку "Галицькі контракти"¹²⁸.

Ініціатором створення науково-методичної бази для економічного об'єднання регіону став доктор економічних наук, керівник Львівського відділення Інституту економіки АН УРСР М.Долішній. Науковою базою об'єднання, за його задумами, мало стати очолюване ним відділення Інституту економіки АН УРСР.

М.Долішній вважав початок тісного співробітництва трьох областей Західної України в сфері регіональної економіки і формування інтегральних виробництв доцільним з точки зору потреби перегляду існуючого економічного районування і розукрупнення районів. Науковець рекомендував відмовитися від зустрічних перевезень лісу, цементу, добрив, товарів легкої промисловості, оптимізувати кооперовані зв'язки на основі спеціалізованого виробництва продукції міжгалузевого виробництва. Критикуючи монополізм центру в регулюванні цін на сировину, М.Долішній запропонував забезпечити глибоку

¹²⁵ // За вільну Україну. – 1991. – 23 лютого. – С.1.

¹²⁶ Вовк Б., Недільський А., Якимович Я. Перспектива в конструктивізмі // За вільну Україну. – 1991. – 29 березня. – С.1.

¹²⁷ Козловський Б. Від сірника до автобуса // За вільну Україну. – 1991. – 5 квітня. – С.1.

¹²⁸ Там само.

переробку сировини безпосередньо на місцях їх видобутку, своєчасну та повну рекультивацію земель і відтворення ресурсів. Крім того, вчений висловлювався за раціональне використання трудового потенціалу, регулювання зайнятості населення і процесу міграції, а також за розробку міжобласної програми соціального захисту в умовах переходу до ринкової економіки¹²⁹.

В управлінській сфері В.Чорновіл планував вийти до ВР УРСР з пропозиціями перебудувати керівництво в Галичині на основі досвіду цивілізованих країн¹³⁰.

Про свою співпрацю заявили також колективи обласних радівських газет. На зустрічі представників редакцій івано-франківської “Галичини” і львівської “За вільну Україну” 21 травня 1991 р. було прийнято рішення розробити підготовчі документи для залучення до спілки українських журналістів з інших демократичних видань. Планувалось об’єднати зусилля журналістів щодо спільної підготовки і поширення інформації, випуску англomовного бюлетеню для дипломатичних представництв багатьох країн і представників світових ЗМІ¹³¹.

Підсумки регіонального бюлетеню всесоюзного референдуму в березні 1991 р. засвідчили осібність позицій галичан в питанні збереження СРСР. За регіональний бюлетень в Львівській області проголосувало 89,6% учасників референдуму, в Івано-Франківській області – 90%, в Тернопільській області – 85,3%. В.Чорновіл оцінив ці результати, як “нашу відданість ідеям Галицької асамблеї”¹³².

16 червня 1991 р. на мітингу в м.Тернополі, організованому з ініціативи Української республіканської партії до 100-річчя з народження Є.Коновальця, народний депутат УРСР, перший заступник голови облвиконкому, лідер крайової організації Руху Б.Бойко знову поставив питання про будівництво Української держави в межах Галичини. “Якщо підпишуть Союзний договір, змушені будемо ставити питання про Галицьку республіку”, – заявив політик у своєму виступі¹³³.

18 червня 1991 р. Координаційна рада обласних Рад народних депутатів Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської областей на підставі результатів референдуму в Галичині прийняла звернення до ВР УРСР. У ньому було заявлено, що розгляд Верховною Радою питання про союзний договір, як і підписання такого договору, є недопустимим.

На думку авторів звернення, ВР УРСР не мала правових основ для підписання будь-якого союзного договору. Республіканське опитування вони розцінили як варіант всесоюзного і вважали, що текст всесоюзного бюлетеню

¹²⁹ Долішній М. А могли б жити в достатку // Молода Галичина. – 1991. – 5 березня. – С.2.

¹³⁰ Сесія Львівської обласної Ради народних депутатів. Один рік при владі // За вільну Україну. – 1991. – 27 березня. – С.1.

¹³¹ Вовк Б. На стежці єднання // За вільну Україну. – 1991. – 22 травня. – С.2.

¹³² Чорновіл В. Тепер я твердо стою на ногах // За вільну Україну. – 1991. – 19 березня. – С.1.

¹³³ ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5622. – Арк.108.

некоректний, а на результатах голосування позначився монопартійний диктат в окремих областях¹³⁴.

У зверненні акцентувалася увага на результатах референдуму в трьох областях, які свідчили, що “за незалежність проголосувала б більшість населення України, якби йому поставили аналогічне чітке запитання і забезпечили вільну агітацію”. Серед інших підстав неправомірності підписання нового союзного договору Україною в документі зафіксовано: 1) проект нового союзного договору не став предметом широкого всенародного обговорення; 2) підписувати договори з іншими державами може тільки суверенна держава; 3) підписання союзного договору порушувало постанову ВР УРСР від 17 жовтня 1990 р., якою розгляд цього питання перенесли до часу прийняття нової Конституції України¹³⁵.

В умовах серпневого путчу 1991 р. діячі Державного комітету по надзвичайному стану (ДКНС) спробували ще раз використати “особливе” становище західноукраїнських земель. Зокрема, командуючий сухопутними військами СРСР генерал В.Варенников у розмові з головою Верховної Ради УРСР Л.Кравчуком вранці 19 серпня 1991 р., мотивуючи необхідність введення надзвичайного стану в республіці відзначав: “У Західній Україні не має радянської влади, суцільний Рух. У західних областях необхідно ввести надзвичайний стан. Припинити страйки. Закрити всі партії, крім КПРС, їх газети, припинити і розганяти мітинги”¹³⁶.

Невдача заколоту ДКНС і проголошення Акту незалежності України 24 серпня 1991 р. створила реальні підстави для досягнення Україною незалежності. Крім того, процес співробітництва з республіканськими органами влади перейшов “більше на творчі рейки”. Зокрема, рішення Львівського облвиконкому щодо митниці, врегулювання внутрішнього ринку і відносин з військовими лягли в основу відповідних постанов Кабінету Міністрів і Верховної Ради¹³⁷.

В цих умовах галицькі націонал-демократи зосередили сили на всеукраїнській політиці. В.Чорновіл і Л.Лук’яненко, опираючись на підтримку Західної України, вступили в передвиборчу боротьбу за президентську посаду, а проекти федералізації України стали другорядними. Як влучно відзначив Я.Радевич-Винницький, “естафетної палички федералізації В.Чорновіл нікому не передавав”, а дипломатично зазначав, що це справа майбутнього, причому не найближчого. Натомість після здобуття Україною незалежності політик став підтримувати президентські структури в їхньому протистоянні місцевим радам¹³⁸.

¹³⁴ Звернення до Верховної Ради УРСР від Координаційної ради обласних Рад народних депутатів Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської областей // Голос України. – 1991. – 27 червня. – С.3.

¹³⁵ Звернення до Верховної Ради УРСР від Координаційної ради обласних Рад народних депутатів Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської областей // Голос України. – 1991. – 27 червня. – С.3.

¹³⁶ Бойко О.Д. Україна в 1995 – 1991 рр.: основні тенденції суспільно-політичного розвитку: Монографія. – К.: ПІЕНД, 2002. – С.249.

¹³⁷ Давимука С.А. Потрібні рішучі дії! // Урядовий кур’єр. – 1991. – жовтень. – №29. – С.6.

¹³⁸ Радевич-Винницький Я. Чи ошчасливить Україну федералізація // Розбудова держави. – 1993. – №6. – С.64.

С.Давимука вважає, що В.Чорновіл відмовився від ідеї Галицької асамблеї під впливом гострої критики її як прояву сепаратизму¹³⁹. На думку О.Хавича, для В.Чорновола асамблея була не плацдармом для створення автономії, а всього лише трампліном, щоб захопити владу в Києві. Він також погоджується, що згортання діяльності Галицької асамблеї відбулося після того, як Л.Кравчук зумів переконати В.Чорновола у небезпеці галицького сепаратизму¹⁴⁰.

Однак умови передвиборчої боротьби за посаду Президента України зумовили скликання 5 вересня 1991 р. у Тернополі в палаці культури “Березіль” імені Леся Курбаса другого спільного засідання Івано-Франківської, Львівської і Тернопільської обласних Рад народних депутатів.

У роботі сесії взяли участь народні депутати України, представники демократичних партій, об’єднань, рухів і організацій, духовенства і діаспори. Були присутні делегації Вінницької, Волинської, Закарпатської, Хмельницької та інших областей¹⁴¹. Ставлення до скликання асамблеї населення східних областей України висловив гість зібрання, народний депутат України з Чернігівщини Л.Яковишин: “Нині треба терміново розробляти економічні закони, які б усіх нас згуртували в єдиній Українській державі. Думається, що саме Галичина дасть поштовх цьому процесові”¹⁴².

Імовірно, що скликання другої об’єднаної сесії Галицької асамблеї було зініційовано задля підтримки кандидата в президенти В.Чорновола. Зокрема, останній на засіданні виступив проти того, щоб між політиками виникала “боротьба за булаву і велика ідея незалежності погубила на пні...”. Співзвучно йому народний депутат України Д.Павличко звернувся до асамблеї з таким застереженням: “Дорогі мої, В.Чорновіл і Л.Лук’яненко, та уступіть ви один одному, і негайно. Не чекайте, не розривайте наші серця на дві половини, адже ми вас однаково любимо”¹⁴³.

Згодом народні депутати трьох обласних Рад народних депутатів, доволі своєрідно сприйнявши заклик Д.Павличка, одностайно (крім одного львів’янина, що був проти), проголосували за висунення кандидатом у президенти України В.Чорновола¹⁴⁴.

Крім того, Галицька асамблея визнала незадовільною урядову програму із стабілізації економіки і запропонувала до неї ряд суттєвих змін. На спільній сесії було утворено Галицький виконавчий комітет, що мав безпосередньо займатися реорганізацією економіки в регіоні¹⁴⁵. Його голова професор В.Пензенник так визначив завдання утвореної структури: “Насамперед – створити середовище, у якому б подібні комітети стали зайвими. Крім того, ми намагатимемося заохотити підприємництво, створити нормальні темпи швидкої

¹³⁹ Давимука С. Незабутній народний голова. Львівський період державотворчої діяльності В.Чорновола 1990-1992 років // Молодь України. – 2003. – 11 квітня. – С.2.

¹⁴⁰ Хавич О. Смерть Галичини // <http://www.rukhpress.com.ua>.

¹⁴¹ Гнатівський Б. На всіх булавах не вистачить // Молода Галичина. – 1991. – 7 вересня. – С.1.

¹⁴² Гнатівський Б. Коли з очей зійде полуда // Молода Галичина. – 1991. – 12 вересня. – С.1.

¹⁴³ Гнатівський Б. На всіх булавах не вистачить // Молода Галичина. – 1991. – 7 вересня. – С.1.

¹⁴⁴ Гнатівський Б. На всіх булавах не вистачить // Молода Галичина. – 1991. – 7 вересня. – С.1.

¹⁴⁵ Там само.

приватизації”¹⁴⁶. Результатом роботи Галицького виконавчого комітету стала програма переорієнтації виробничих зв'язків для різкого підвищення рівня внутрішньої кооперації, конкретні проекти організації нових виробництв тощо¹⁴⁷.

Для виконання ухвал Другої асамблеї від 5 вересня 1991 р. було створено робочу групу під керівництвом М.Яковини із питань розробки законопроектів про організацію виконавчої влади та місцевого самоврядування. Ця група у складі львівських та івано-франківських юристів напрацювала законопроекти про місцеве самоврядування, місцеві державні адміністрації та правовий статус області, які орієнтували на побудову унітарної децентралізованої держави з розвинутим регіональним і місцевим самоврядуванням¹⁴⁸.

Надалі, як згадував М.Яковина, через посилення тенденцій централізації в системі виконавчої влади та зміну керівників обласних рад співпраця в рамках Галицької асамблеї поступово згорнулася. Раціональні напрацювання того часу не реалізувалися згодом у формі законодавчих норм¹⁴⁹.

Таким чином, Галицька асамблея виникла як форма регіональної економічної і суспільно-політичної співпраці галицьких областей в умовах тиску зі сторони компартійно-державних центральних органів влади. Економічна та політична блокада, спроби дискредитації демократичної влади в західних областях, сумніви щодо можливості досягнення незалежності змусили галицьке керівництво об'єднати зусилля задля реалізації націонал-демократичних ідей в межах регіону.

На нашу думку, безпідставними є спроби трактування створення і діяльності Галицької асамблеї як сепаратистського прояву, що міг стати причиною розколу України. Найкращим свідченням соборницьких устремлінь галичан стало те що, ідея асамблеї була забута після проголошення Акту про незалежність 24 серпня 1991 р. Проте її діяльність сприяла утвердженню української незалежності, перешкоджала консервативним силам зберегти радянський політичний режим.

¹⁴⁶ Пинзеник В. Комітет створений для того, аби з часом відпала необхідність у його існуванні // Молода Галичина. – 1991. – 17 вересня. – С.2.

¹⁴⁷ Давимука С. Незабутній народний голова. Львівський період державотворчої діяльності В.Чорновола 1990-1992 років // Молодь України. – 2003. – 11 квітня. – С.2.

¹⁴⁸ Яковина М. Хто ділить і руйнує соборну Україну? // Львівська газета. – 2004. – 23 грудня. – С.4.

¹⁴⁹ Там само.

Розділ II. ДЕЦЕНТРАЛІСТСЬКІ ІДЕЇ В СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ ГАЛИЧИНИ В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Після отримання незалежності частина галицької еліти усвідомила, що їхній патріотизм просто використовувався, а ідеал України ніколи не буде реалізований. Проросійська преса саркастично стверджує, що Галичина, створюючи українську державу, надірвалась. Зокрема, регіон порівнюють з Радянським Союзом, який розвалився, роздавлений важкістю ноші, що перевищила його можливості¹⁵⁰.

Населення Галичини протягом трьох президентських кампаній утримувало першість в Україні за ознакою громадянськості і політичної свідомості. Але не можна не помітити падіння рівня електоральної активності. Так, у Львівській області у 1991 р. активність дорівнювала 95,23%, у 1994 р. – 91,46%, а у 1999 р. – 88,01% (у Тернопільській області відповідні показники становили – 97,07%; 91,57%; 90,28%, а на Івано-Франківщині – 95,72%; 89,42%; 89, 58%)¹⁵¹.

Галицька еліта, яка мислила майбутню Україну як “Велику Галичину”, не була готова до того, що наддніпрянці, які колись пасивно спостерігали за революційними процесами в Україні, зможуть перехопити ініціативу в процесах державного будівництва¹⁵².

З приходом до влади Президента Л.Кучми розпочався тривалий період панування дніпропетровської групи. Ще в 1994 р. Л.Кравчук проголосив, що “українська національна ідея вичерпала себе”. Це корелює із початком занепаду впливу Львова як “українського П’ємонту” на процеси формування владної еліти України. Саме тоді стали визначальними капітали, якими володіли дніпропетровці: першою чергою, соціальний капітал – вміння виховувати управлінські кадри та розміщати їх на ключових позиціях владної вертикалі, а також економічний капітал – переплетіння великого бізнесу з політикою.

Символічним капіталом дніпропетровської групи став своєрідний ідеологічний баланс: з одного боку, вона перехопила державницькі гасла, проєвропейський вектор розвитку та політичну риторику дисидентів львівської регіональної групи, але з іншого – зміцнювала зв’язки з Росією, чим задовольняла бізнес-інтереси та емоційні настрої південно-східних регіонів¹⁵³.

Центр, уособлений в понятті “українська держава”, характеризувався в баченні галичан недемократичністю влади, неефективною економікою, несправедливим розподілом бюджетних коштів між регіонами, невизначеністю у зовнішній політиці. Російська мова ставала дедалі популярнішою, а російський бізнес могутнішим у самій Галичині. В.Костирко образно відзначив, що до 1991 р. галичани гостро відчували злидні і русифікацію, а в період

¹⁵⁰ Городисский А. Этнос Украины и украинская нация // Аргументы и факты в Украине. – 2003. – №23. – С.7.

¹⁵¹ Нельга О. Вибори як індикатор і чинник національної інтеграції // Нова політика. – 1999. – №6. – С.4.

¹⁵² Бондаренко К. Західна Україна повинна домогтися статусу автономної республіки в складі України. Інтерв’ю політичному мережевому виданню “part.org.ua” // Ї. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.231.

¹⁵³ Зоткін А. Роль регіональних еліт та столичного істеблїшменту у формуванні владної еліти України // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2004. – №3. – С.97.

незалежності – відчувають три речі, але вже солодко: злидні, русифікацію та велике задоволення від незалежної України¹⁵⁴.

Ідеолог західноукраїнського автономізму О.Хавич, відстоюючи думку, що “проект Україна” не втілюється в життя, закликав розпочати реалізацію проекту “westukraina. eu.”¹⁵⁵. В художній формі становище Галичини в складі незалежної України сепаратист оцінив наступним чином: “Галичина померла, і цей клінічний факт мало хто заперечує. Залишилось тільки поховати її розчленоване тіло у Карпатському і Подільському краях. День похорону стане для Галичини третім і останнім днем злуки з “братами зі Сходу”. Два перших (у 1919 і 1939 роках) принесли галичанам мільйони людських жертв. Цього разу жертвою може стати історична пам’ять галичан і навіть сама згадка про Галичину”¹⁵⁶.

На думку О.Хавича, за століття сформувалась унікальна західноукраїнська ідентичність, на яку радянський період і доба незалежної України справила незначний вплив. Політик вважає, що ідея “Великої України” не мала реального втілення у минулому. Зокрема, впливи козацької держави він обмежує Центральною Україною, а ідею Київської Русі, на його погляд, ще слід відібрати у Росії¹⁵⁷.

Незважаючи на незначний політико-економічний потенціал регіону, ідеолог автономізму стверджує, що зацікавленість естетської та демократичної Європи регіоном як частиною європейської історії та культури, використання транзитних потоків і туризму забезпечить існування Західної України. Одночасно О.Хавич заперечує тезу, що західноукраїнська державність стане об’єктивним союзником Москви в боротьбі проти Східної України, і зазначає, що вона поширюватиме суверенітет “Західної (істинної) України” на всю іншу¹⁵⁸.

Інший прихильник автономістських поглядів В.Павлів відстоює думку про існування наддніпрянського шовінізму, в основі якого “лежить несприйняття і нелюбов до всього “іншого”, зокрема, коли це “інше” є дуже близьким і може часом претендувати на автентичність більш переконливо, ніж оте “своє”. Політик вважає, що цей феномен має дві складові: “комплекс хама, який став паном і... постійне очікування, що господар от-от повернеться”¹⁵⁹.

На його думку, в радянський період українцями себе називали тільки галичани, буковинці та частина закарпатців, а також українське населення Польщі, Словаччини, Румунії і еміграція США та Канади. Автономіст умотивовує таку ситуацію тим, що ніколи не існувало єдиного українського народу (можемо говорити лише про спільне коріння) і він не сформувався за останні 10 літ. Західна Україна, на погляд В.Павліва, втратила за останні роки

¹⁵⁴ Костирко В. Чухраїнство // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.243.

¹⁵⁵ Хавич О., західноукраїнець. Чи можливий проект westukraina. eu? // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.273.

¹⁵⁶ Хавич О. Смерть Галичини // <http://www.rukhpress.com.ua>.

¹⁵⁷ Хавич О., західноукраїнець. Чи можливий проект westukraina. eu? // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.275.

¹⁵⁸ Там само. – С.276.

¹⁵⁹ Павлів В. Як ми проміняли Галичину на Україну // *Поступ*. – 2001. – 23-29 серпня. – С.2.

“кадри для побудови демократичної країни” і початки громадянського суспільства, а тому проблема галицької чи буковинської самоідентифікації є питанням того, що буде із нашим майбутнім, і з нашим минулим¹⁶⁰.

Ще один прихильник автономізму Р.Лозинський вважає, що у галичан є всі підстави вести мову про сепаратизм. Зокрема, на його думку, Львів по праву може стати столицею краю, оскільки століттями був центром регіону, є найбільшим містом і моноетнічним за складом населення. Серед інших доказів на користь сепаратизму він називає моноетнічність Галичини, виразні регіональні особливості ще з часів Київської Русі, культурно-ментальні відмінності, домінування в регіоні греко-католицької віри¹⁶¹.

М.Лан висловлює думку, що можливо федерація зробила б стосунки між Сходом і Заходом більш паритетними, а середній донеччанин позбувся б параноїдального страху приїзду в Галичину через недосконале знання мови¹⁶². На його думку, міф про автономію західноукраїнських земель потрохи вростає у свідомість загалу і суперечить культивованому міфу про соборність¹⁶³.

Для ілюстрації ілюзорності ідеї соборності України доволно трактується вітчизняна історія. Так, В.Костирко відзначає, що галичани не вигравали у великих битвах, але успішно перемагали наддніпрянців: крилаті гусари-уніати у XVII ст. били “революціонерів” Б.Хмельницького, УССи в Першій світовій війні – козаків П.Скоропадського, партизани С.Бандери у Другій світовій війні – з’єднання С.Ковпака. Більше того, згідно з твердженням діяча, виборовши і захистивши у 1097 р. свою незалежність від Києва галичани розвалили Київську Русь¹⁶⁴.

Краєзнавець і есеїст зі Львова В.Чернов акцентує увагу на власних державотворчих традиціях Галичини. На доказ своєї концепції він називає перебування білих хорватів у складі Великоморавської держави, коронацію Данила Галицького і наявність окремої титулатури в польських королів та австрійських імператорів¹⁶⁵.

Автономісти лякали суспільство, що для України вимальовується доля перетворитися на другу Білорусь, від якої “наша держава відстає лише на один крок, який називається Галичиною”¹⁶⁶. Для більшості інтелектуалів і громадських діячів ці мотиви визначили участь в антипрезидентському русі 2000-2001 рр., а пізніше – у підтримці альтернативних та опозиційних владі сил на парламентських виборах 2002 р.¹⁶⁷.

У колах галицької інтелігенції звучить навіть ідея щодо впровадження в українській мові латинки, яка гарантувала б певніше майбутнє не лише

¹⁶⁰ Павлів В. Як ми проміняли Галичину на Україну // Поступ. – 2001. – 23-29 серпня. – С.2.

¹⁶¹ Лозинський Р. Хто такі галичани, і чому вони стають сепаратистами // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.295-296.

¹⁶² Лан М. Відповідь Любкові Петренку // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.253.

¹⁶³ Лан М. Мітологія // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.246.

¹⁶⁴ Костирко В. Чухраїнство // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.242.

¹⁶⁵ Чернов В. Автономія Галичини – етюд історії легітимності // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.215-216.

¹⁶⁶ Петренко Л. Україно наша духовная // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.248.

¹⁶⁷ Шумлянський С. Розкол України як віртуальна реальність // *Критика*. – 2002. – листопад. – С.3.

українській національній ідентичності, а і змінило б “багатовекторність сучасної української ментальності на один вектор і європейський”¹⁶⁸.

Окремі західноукраїнські громадсько-політичні діячі у публіцистиці демонструють нерозуміння і несприйняття Києва і Великої України. Так, для К.Бондаренка “Київ – це велика пустеля”, де “люди ходять, не помічаючи один одного” і розмовляють мовою міжнаціонального спілкування – суржилом¹⁶⁹. Т.Чорновіл вважає, що проблема автономізації Галичини базується ще на генетичних і ментальних розбіжностях між Великою Україною і Галичиною¹⁷⁰.

На відмінностях Галичини від решти України акцентували увагу і представники російських шовіністичних кіл. Так, депутат Державної Думи Російської Федерації, член комісії з геополітики О.Митрофанов влітку 2001 р. заявив, що “незабаром настане період збирання земель”, і єдина тут проблема – Галичина, яку треба “виділити” – хай вона об’єднується з Польщею¹⁷¹.

Книги Ю.Андруховича, а особливо есе “Моя остання територія”, стали декларацією західноукраїнської ідентичності для автономістів¹⁷². Натомість сам Ю.Андрухович у “Дзеркалі тижня” влітку 2002 р. заперечив свою прихильність до галицького сепаратизму: “Але це жодним чином не означає, що я галицький сепаратист. Все-таки я надто її люблю, цю, за Я.Гашеком і О.Гумбольдтом, дурнувату Галичину, щоб бажати їй державної незалежності”¹⁷³. Однак у змісті статті проглядалася незадоволеність реаліями незалежності і відчувалися мрії про європейське майбутнє Галичини.

У Львові діяв своєрідний неформальний “клуб автономістів”, який, проте, припинив існування через те, що ідеями структури почали спекулювати окремі політики¹⁷⁴. Осередки західноукраїнської окремішності з’явилися також у Тернополі, Івано-Франківську, Чернівцях, Рівному¹⁷⁵. Серед митців культовою фігурою визнають львівського художника В.Костирка, випускника Люблінського католицького університету, що працював дизайнером в газеті “Поступ”, на сторінках якої такі ідеї часто обговорювалися. Головним сепаратистом вважається політолог О.Хавич з Чернівців¹⁷⁶. І зрештою, дискусія навколо галицьких федералістичних проєктів вийшла на міжнародний рівень після публікації В.Павліва в польській газеті “Politika”, що мала численні передруки та викликала бурхливі відгуки¹⁷⁷.

Натомість Т.Чорновіл, Т.Возняк відстоюють думку, що не існує жодного серйозного політика, який би ґрунтовно займався ідеєю галицької автономії¹⁷⁸.

¹⁶⁸ Островський І. Ретроспективний futurizm. Журнал “І” про європейський федералізм та українську латиницю // <http://www.day.kiev.ua>.

¹⁶⁹ Бондаренко К. Листи з України // Поступ. – 2001. – 12-18 липня. – С.2.

¹⁷⁰ Стецишин О. Автономія чи децентралізація влади? // Експрес. – 2003. – 23-30 січня. – С.4.

¹⁷¹ Бадзьо Ю. Підпільна нація. Нове завоювання України: Статті. – К.: МАУП, 2003. – 104 с.

¹⁷² Хавич О., західноукраїнець. Чи можливий проєкт westukraina. eu? // І. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.277.

¹⁷³ Андрухович Ю. Сепаратизм? // Зеркало недели. – 2002. – 24-30 августа.

¹⁷⁴ Стецишин О. Автономія чи децентралізація влади? // Експрес. – 2003. – 23-30 січня. – С.4.

¹⁷⁵ Хавич О., західноукраїнець. Чи можливий проєкт westukraina. eu? // І. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.277.

¹⁷⁶ Павлів В. Автономія для Галичини // <http://www.pravda.com.ua>.

¹⁷⁷ Маслак О. Про “сепаратистів” та “федеративів” // <http://gallart.narod.ru/maslak.html>.

¹⁷⁸ Стецишин О. Автономія чи децентралізація влади? // Експрес. – 2003. – 23-30 січня. – С.4.

Крім того, як констатує К.Бондаренко, ідея західноукраїнської спільності чи навіть державності ще не готова перетворитися в ідеологію, а тим більше опанувати маси¹⁷⁹. За його оцінками, ідею галицького сепаратизму сповідує не більш як 0,1% населення¹⁸⁰.

Серед соціальних груп, які підтримують сепаратизм, І.Сімгномів виділяє інтелектуальні кола, “яких цікавить сам процес і як це робиться”, також маргінальні політичні групи, які базуються в Галичині і мають примарні шанси бути представленими у законодавчому органі України. Місцева інтелігенція також зацікавлена у проявах галицького сепаратизму, оскільки “може ще раз продемонструвати київським патронам наскільки складним, специфічним і незрозумілим є для іногородців галицький регіон”¹⁸¹.

Можна погодитися з львівським журналістом і політологом А.Кирчівим, що галицький сепаратизм має більше емоційного, ніж політичного підґрунтя¹⁸². Поширення автономістських ідей в суспільстві стримують старше покоління галичан, лояльні до центральної влади органи місцевого самоврядування, а також віра у перемогу В.Ющенка та “Нашої України”¹⁸³.

Ареал можливого регіонального лідерства Львова автономісти поширюють на 10 областей, де мешкає майже кожний третій українець і повсюдно звучить українська мова¹⁸⁴. Цікаво, що галицькі сепаратисти, як і політичні русини, вбачають в проектах адміністративної реформи в Україні спроби розділити територію Галичини в межах різних адміністративних утворень і послабити галичанство¹⁸⁵.

Напередодні другого туру президентських виборів у 1999 р. у Львові з’явилась листівка, яка закликала населення домогтися автономії Галичини. Її автори апелювали до історії минулого краю і пропонували перетворити регіон в країну міжнародного туризму, ярмарків і виставок, екологічно чистого сільськогосподарства і науковоміжних технологій¹⁸⁶. О.Хавич вважає, що вбивство композитора І.Білозіра та записи О.Мельниченка “стали останньою краплею, яка переповнила чашу терпіння галичан”¹⁸⁷.

Проте лідери праворадикальних організацій відкинули можливість сепаратизму західних областей від України і заперечили участь їх політичних структур у таких акціях. На думку народного депутата, голови львівської обласної організації НРУ Я.Кендзьора, листівки стали наслідком праці

¹⁷⁹ Бондаренко К. Західна Україна повинна домогтися статусу автономної республіки в складі України. Інтерв’ю політичному мережевому виданню “part.org.ua” // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.233.

¹⁸⁰ Бондаренко К. Розкольники. Кому вигідний “дерибан” України? // *Галицькі контракти*. – 2004. – №6. – 9 лютого. – С.27.

¹⁸¹ Сімгномів І. День злуки // <http://www.vgolos.lviv.ua>.

¹⁸² Кирчів А. Галицький подзвін золотого рубля // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.221.

¹⁸³ Лозинський Р. Хто такі галичани, і чому вони стають сепаратистами // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.301-302.

¹⁸⁴ Вітковський В. До проблематики “галицького проекту” // *І. Незалежний культурологічний часопис*. – 2002. – №23. – С.262.

¹⁸⁵ Хавич О. Смерть Галичини // <http://www.rukhpress.com.ua>.

¹⁸⁶ Гуцул Е. Назад, за незалежність Галичини? // *Зеркало недели*. – 1999. – 23 октябрю. – С.3.

¹⁸⁷ Хавич О. Смерть Галичини // <http://www.rukhpress.com.ua>.

залишків кадебістських спецслужб задля дестабілізації ситуації в регіоні в передвиборчий період¹⁸⁸. Існують версії, передусім у самому галицькому середовищі, що початок сепаратистській темі поклала Росія.

Важливо також мати на увазі, що галицький сепаратизм є геополітичним чинником, що може бути використаний для розчленування України. Зокрема, про це говорилось в доповіді Фонду Карнегі “Пріоритети американської зовнішньої політики у світлі прогресуючої дестабілізації” (автор Т.Грехем)¹⁸⁹. Так, ідея розподілу “по Збручу” дала б можливість повернути Росії Наддніпрянщину. Натомість промислово нерозвинута, зі слабким аграрним комплексом Західна Україна не складає економічної конкуренції країнам Євросоюзу, а майже вся робоча сила вже давно емігрувала в Європу. Крім того, Галичина і Волинь імовірно увійшли б до сфери впливу Польщі, Закарпаття – Угорщини, Буковина – Румунії¹⁹⁰.

На економічному форумі у Львові у 2001 р. з метою зближення з Європою було підписано договір про співробітництво між сімома західноукраїнськими областями (всі вони входять до складу різних єврорегіонів)¹⁹¹.

О.Хавич напередодні парламентських виборів 2002 р. пророкував створення Західно-Української партії і проголошення старту проекту “westukraina.eu.”¹⁹². На його думку, Західна Україна уже вийшла на традиційний для центральноевропейських держав шлях здобуття незалежності¹⁹³. Однак цей проект так і не було реалізовано.

Перемога “Нашої України” на парламентських виборах 2002 р. і надії електорату Західної України на обрання В.Ющенка президентом в 2004 р. приглушили автономістські настрої галицької інтелігенції. Навіть проросійські видання відзначали, що “Ющенко – це останній галичанин... який намагається зробити українців єдиним етносом”¹⁹⁴. М.Стріха вважає, що в Україні існує ситуація хиткої рівноваги між українофонами і русофонами, якщо глибше, – то між прибічниками європейської і євразійської орієнтації. В перспективі, на його думку, україномовна Галичина може залишитися Квебеком в переважно російськомовному “государстве Украина” з якоюсь своєрідною ідентичністю, спираючись на “советську” міфологію (за взірцем Білорусі), або таким “Квебеком” буде російськомовний донецький регіон – у переважно україномовній Україні¹⁹⁵.

На думку С.Шумлянського, після виборів 2002 р. в Україні почав здійснюватися проект, якому можна дати умовну назву “Розкол України”. На доказ він називає те, що про “розкол” після виборів, окрім інтернет-сайтів,

¹⁸⁸ Гуцул Е. Назад, за незалежність Галичини? // Зеркало недели. – 1999. – 23 октября. – С.3.

¹⁸⁹ Цикуренко С.Г. До питання про формування української політичної нації (політико-філософський вимір) // Регіональні проєкції державної політики. Збірник наукових праць Кримського філіалу НІСД. – В 2-х т., Т.1. – Сімферополь: Таврія, 2003. – С.12.

¹⁹⁰ Маслак О. Про “сепаратистів” та “федеративів” // <http://gallart.narod.ru/maslak.html>.

¹⁹¹ Хавич О., західноукраїнець. Чи можливий проєкт westukraina.eu? // І. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.277.

¹⁹² Там само.

¹⁹³ Хавич О. Проєкт westukraina.eu. // Поступ. – 2001. – 1-7 листопада. – С.2.

¹⁹⁴ Городисский А. Этнос Украины и украинская нация // Аргументы и факты в Украине. – 2003. – №23. – С.7.

¹⁹⁵ Стріха М. Перспектива української ідентичності в сучасному світі // <http://www.dialogs.org.ua>.

почали писати газети і журнали (“Дзеркало тижня”, “Сьогодні”, “День”, харківська газета національних меншин “Моя Родина” та ін.), його обговорюють відомі політики та інтелектуали. Дискусії про автономізацію Галичини з львівського “Поступу” перекочували в опозиційну київську “Свободу”, англomовний тижневик “Kyiv Post”, журнали “Кореспондент” та “Сучасність”, на радіо “Свобода”.

Про “розколоту Україну” напередодні та під час виборів почали писати й за кордоном: “Ветеран” та “Газета ру” в Росії, “Берлінер цайтунг” у Німеччині, “Мадьяр Немзет” в Угорщині, газета української діаспори в США “Свобода”, впливовий журнал “Політика” в Польщі¹⁹⁶.

Свідченням галицького сепаратизму називають святкування в краї річниць утворення української держави у Східній Галичині 1 листопада 1918 р.¹⁹⁷. Спроби івано-франківських депутатів віддати данину пам’яті ветеранам дивізії “СС-Галичина” або незгоду львівських депутатів з відкриттям кладовища Орлят також сприймають як вияв регіоном автономістсько-сепаратистських тенденцій¹⁹⁸.

У грудні 2002 р. у Львові було проведено опитування. Жителям міста пропонували можливі варіанти поведінки у випадку входження України до Російсько-Білоруського союзу. 31,3% опитаних висловили готовність боротися за незалежну Галицьку державу, ще 11,1% згодні були задовільнитися автономією від Києва¹⁹⁹.

Порівняння соціологічних досліджень 2000 і 2002 р. на предмет автономістсько-сепаратистських тенденцій у Львові у випадку приєднання України до союзу Росії та Білорусі свідчать про незначне зростання симпатиків сепаратизму²⁰⁰:

	2002 р.	2000 р.
Боролися б за самостійну Галицьку державу	34,3	29,4
Добивалися б автономії від Києва	11,1	11,5
Нічого б не робили, подивилися би, що з того вийде	14,3	8,8
Все це – не мої проблеми	11,8	10,8
Вітали би приєднання	5,1	8,4

Ці результати соціологічних досліджень, як вважає І.Сімгномів, стали суто маніпулятивною технологією мобілізації людей навколо привабливого за змістом, але туманного за суттю гасла: ми європейці²⁰¹. Імовірно, що підтримка автономії чи окремої Галицької держави стала емоційною відповіддю на спроби повернутися до союзу з Росією, а серйозно осмисленою позицією.

¹⁹⁶ Шумлянський С. Розкол України як віртуальна реальність // Критика. – 2002. – листопад. – С.2.

¹⁹⁷ Бичек В. Галичанин східнякові ока не виключе // Україна молода. – 1997. – 1 листопада. – С.3.

¹⁹⁸ Павлів В. Автономія для Галичини // [http:// www.pravda.com.ua](http://www.pravda.com.ua)

¹⁹⁹ Хавич О. Смерть Галичини // [http:// www.rukhpress.com.ua](http://www.rukhpress.com.ua).

²⁰⁰ Рябчук М. Дві України: реальні межі, віртуальні війни. – К.: Критика, 2003. – С.209.

²⁰¹ Сімгномів І. День злуки // [http:// www.vgolos.lviv.ua](http://www.vgolos.lviv.ua).

Натомість, на думку Т.Чорновола, кількість автономістів в Галичині в останні роки зменшилася у зв'язку з поступовою нівеляцією зовнішніх ознак галицької неподібності²⁰². Проте, ми вважаємо, що такі зміни є незначними, оскільки на переважно українському Заході пануючими є традиціоналістські та консервативні тенденції.

Восени 2003 р. голова Львівської обласної ради М.Сендак ініціював проведення 1 листопада асамблеї західних областей України. На зустріч планувалось запросити голів обласних рад і депутатів Львівської, Тернопільської, Івано-Франківської, Закарпатської, Чернівецької і, можливо, Хмельницької областей.

Попри те, що асамблея з незрозумілих причин не відбулася, вважається, що мова мала йти про можливість збільшення повноважень керівництва на місцях. Ще раніше, М.Сендак просив президента Л.Кучму поновити на роботі чотирьох звільнених у кінці вересня 2003 р. голів районних державних адміністрацій у Львівській області, а львівська облрада звернулася до вищого керівництва держави з заявою, в якій просила припинити тиск на обласних депутатів²⁰³. Отже, політичні симпатії населення краю, стосунки регіону з Києвом, імовірно, відродили ідею Галицької асамблеї.

Проте будь-які ознаки автономістських настроїв в Галичині були знівельовані подіями 2-го туру президентських виборів в Україні 21 листопада 2004 р. В результаті системних фальсифікацій кандидат від опозиції В.Ющенко програв вибори, що викликало масові ненасильницькі протести в Києві, в першу чергу, жителів Західної України. Крім того, облради Західної України першими визнали В.Ющенка своїм президентом і засудили фальсифікації виборів.

27 листопада 2004 р. відповідальність за все, що робиться в Тернопільській області, взяв на себе створений на позачерговій сесії обласної ради виконавчий комітет, який очолив народний депутат Я.Джоджик²⁰⁴. 30 листопада обласна прокуратура навіть опротестувала передання влади в краї виконкому облради і тим самим призупинила дію відповідного рішення²⁰⁵. Подібні структури були створені і в інших областях Західної України.

“Розпад почався саме з Заходу”, – висловився Л.Кучма, імовірно маючи на увазі визнання західноукраїнськими органами влади президентом В.Ющенка²⁰⁶. Представники В.Януковича ознакою сепаратизму зі сторони західноукраїнської політичної еліти назвали організацію присяги на вірність В.Ющенку місцевими нардепами з блоку “Нашої України”. Це, на їх думку, свідчило про відмову визнавати центральну владу²⁰⁷.

Як прояв сепаратизму донецькі політики розцінили рішення президії Львівської облради від 26 листопада 2004 р. про контроль повітряного простору

²⁰² Стецишин О. Автономія чи децентралізація влади? // Експрес. – 2003. – 23-30 січня. – С.4.

²⁰³ Добродомов Д. На асамблею західного регіону поліщуків не запросили // Експрес. – 2003. – 16-23 жовтня. – С.9.

²⁰⁴ Брусилова А. Симпатії виборців розділилися, але ніхто не дозволить рвати на шматки державу // Голос України. – 2004. – 1 грудня. – С.4.

²⁰⁵ Мичко С. Кучмі – «фе», виконкому – «так» // Україна молода. – 2004. – 10 грудня. – С.3.

²⁰⁶ Лелюх Е. За донецьку республику проголосують в воскресенье // Сегодня. – 2004. – 30 ноября. – С.3.

²⁰⁷ Михайленко М. Украинская радуга: как выходит из «эпохи кавычек»? // Еженедельник «2000». – 10 декабря. – С.А2.

області. Згідно з цим рішенням “Укравіарух”, “Авіальвів”, і 14-й авіаційний корпус мали надавати облраді плани польотів на наступний день для затвердження²⁰⁸. Проте такі дії львівської влади пояснюються численними заявами про перебування в Україні під час помаранчевої революції російського спецназу.

Голова Верховної Ради України В.Литвин у виступі 30 листопада 2004 р. “Про запобігання проявам сепаратизму в Україні, які загрожують суверенітету і територіальній цілісності держави” згадав про випадки, коли рада вирішувала самостійно здійснювати свої повноваження, які відповідно до Закону “Про місцеве самоврядування в Україні” (ст.44, п.27 ч.1 ст.43) делегує відповідній державній адміністрації, і приймала рішення щодо створення для цього виконавчих комітетів, як це, наприклад, було зроблено у Волинській, Івано-Франківській, Львівській, Тернопільській областях. Голова Верховної Ради відзначив, що названі облради чи не першими подали приклад своєрідного ставлення до чинної законодавчої бази. Одночасно спікер підкреслив, що “тут також є порушення закону, хоча й без посягань на повноваження й функції центральних органів державної влади”²⁰⁹.

Народний депутат від “Нашої України” І.Осташ прокоментував ситуацію в “Україні молодій” 30 листопада 2004 р. наступним чином: “Якщо ж говорити про рішення Львівської облради про створення при ній виконкому, який важливіший за облдержадміністрацію, то тут є певна юридична колізія, але я впевнений, що вона найближчим часом буде врегульована”²¹⁰.

Так, Львівська обласна рада зупинила дію свого рішення щодо створення виконавчого комітету ради, щоб не погіршити ситуацію, яка склалася, не сприяти розколу України й українців. Натомість при Івано-Франківській обласній раді було створено тільки робочу групу з вивчення механізмів утворення та функціонування виконавчого комітету ради²¹¹.

Крім того, трудові колективи й інтелігенція Галичини у численних зверненнях та рішеннях мітингів засудили розпалювання ворожнечі між регіонами та дії, спрямовані на розкол цілісності Української держави²¹². Спеціальні рішення, присвячені недопустимості розколу в державі, прийняли обласні ради Західної України²¹³.

Зокрема, 29 листопада 2004 р. на 50-тисячному вічі в м. Івано-Франківську було прийнято звернення “Нас не роз’єднати”. У ньому заперечувалося прагнення жителів західної і центральної України роз’єднати Україну, а натомість звучав заклик: “Прислухайтесь один до одного! Ми хочемо того, чого й ви: щоб Україна була вільною і процвітаючою державою,

²⁰⁸ Сенчихин В. Правовые аспекты «оранжевой» стихии // Еженедельник «2000». – 2004. – 3-9 декабря. – С. В6.

²⁰⁹ “Про запобігання проявам сепаратизму в Україні, які загрожують суверенітету і територіальній цілісності держави”. З виступу Голови Верховної Ради України В.Литвина 30 листопада 2004 р. // Голос України. – 2004. – 1 грудня. – С.2.

²¹⁰ // Україна молода. – 2004. – 30 листопада. – С.4.

²¹¹ Брус В. Ради усвідомлюють свою відповідальність // Галичина. – 2004. – 7 грудня. – С.4.

²¹² Мороз В., Вівчар Б. За цілісність України // Галичина. – 2004. – 30 листопада. – С.1-2.; Галичина. – 2004. – 2 грудня. – С.2.

²¹³ Про політичну кризу у державі, що виникла у зв’язку з виборами президента України. Рішення Івано-Франківської обласної ради від 28.11.2004 року // Галичина. – 2004. – 30 листопада. – С.3.

щоб був заможним простий люд, щоб у мирі і спокої жили наші сім'ї, росли наші діти”²¹⁴.

Відзначимо, що на початку 90-х рр. лише Галичина була ініціатором демократичних змін і відродження української державності. Проте, як зауважував патріарх Галицької асамблеї С.Давимука, під час помаранчевої революції проти тотального насильства владних структур відбулася консолідація Центральної, Лівобережної України із Західною²¹⁵.

Натомість влада Донецької, Луганської, Харківської областей всупереч помаранчевій революції почала декларувати сепаратистські гасла. Ініціатори південно-східного сепаратизму визначили свої дії наслідком подій в Західній Україні. Так, член команди В.Януковича народний депутат України В.Надрага, коментуючи ідею автономії, відзначив, що: “Львів і сусідні з ним області, коли визнали своїм народним президентом Ющенко – першими зробили крок до того, що можна назвати анархією”²¹⁶. Ситуацію, що склалася, яскраво прокоментувала в інтерв'ю киянка Н.Клименко: “Нам торочили, що Західна Україна весь час мріє від'єднатися від Великої України. Але останні події дуже яскраво показали, де живуть справжні сепаратисти. Тепер мені соромно, що і я колись поширювала неправдиві чутки про львів'ян...”²¹⁷.

Масовий приїзд і перебування в Західній Україні спостерігачів зі Східної України в період президентської виборчої кампанії 2004 р. сприяв розвіянню багатьох міфів про Галичину і зближенню регіонів країни. Наддніпрянці побачили, що крім аграрного характеру західних областей, найнижчого рівня зарплат і т.д., жителям регіону властива європейська культура, відносно високий рівень життя за рахунок закордонних заробітків, привабливий інвестиційний клімат в краї²¹⁸. Відзначимо, що ті ж самі донеччани відзначали, що підсумком поїздок спостерігачів стало усвідомлення того, що “немає протистояння між сходом і заходом України, а є відкрите політиканство і дешевий популізм окремих особистостей...”²¹⁹.

Підсумовуючи, зауважимо, що існування регіональних політичних особливостей в Галичині викликане роз'єднаністю частин України в минулому і носить ситуативний характер в умовах політичної нестабільності. Автономістські ідеї в краї базуються на емоційних факторах, їх відстоює вузький прошарок інтелігенції, який не виражає інтереси широких кіл громадськості.

Симпатії населення Західної України до соборності України засвідчили події помаранчевої революції, оскільки галичани виступили проти фальсифікацій влади під час президентських виборів і за збереження територіальної цілісності України. Безумовно, з розв'язанням існуючих проблем в суспільно-

²¹⁴ Нас не роз'єднати // Галичина. – 2004. – 2 грудня. – С.3.

²¹⁵ Давимука С. А за синами йдуть батьки...// Голос України. – 2004. – 11 грудня. – С.4.

²¹⁶ Надрага В. Не «зуб за зуб», а третій закон Ньютона // Еженедельник «2000». – 2004. – 3-9 декаб. – С.А4.

²¹⁷ Синяк Д. Спецвипуск “ВЗ” – майбутній раритет // Високий замок. – 2004. – 30 листопада. – С.5.

²¹⁸ Киселев С. Западная Украина: бедные области, богатые жители // Аргументы и факты в Украине. – 2004. – №51. – декабрь. – С.11.; Вихопень Н. Львів – Дніпропетровськ, або два береги однієї ріки // Молода Галичина. – 2005. – 22 лютого. – С.10.

²¹⁹ Шевченко М. С Востока – о Западе // Голос Донбасса. – Донецк, 2004. – 12 ноября. – С.3.

політичному розвитку і диспропорцій в економічному розвитку регіонів, а також з наданням реальних повноважень місцевому самоврядуванню зникне і будь-який політичний підтекст галицького автономізму, а залишаться тільки етнокультурні особливості, які тільки збагачуватимуть нашу країну.

Висновки

Скликання об'єднаної сесії трьох галицьких областей було зумовлене політичним тиском на опозиційні демократично обрані органи влади в західноукраїнських землях зі сторони центральних та республіканських радянсько-компартиїних структур. Створення асамблеї також значною мірою ініціювалося В.Чорноволом, який претендував на роль регіонального лідера і пропагував федеративний устрій для незалежної України. Співпраця Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської обласних Рад народних депутатів в 1991 р. у Галицькій асамблеї сприяла єдності України, налагоджувала економічну співпрацю і форми регіонального самоврядування.

Діяльність Галицької асамблеї заперечила будь-які звинувачення у сепаратизмі і засвідчила намагання галичан стати “двигуном” всеукраїнських демократичних та ринкових реформ. Чітка позиція діячів асамблеї у питанні національної державності зупинила натиск консервативних політичних сил, а групи економістів та юристів при об'єднаній сесії трьох галицьких областей першими розробили й апробували програми роздержавлення та реформування народного господарства країни, а також законопроекти, що передбачали надання реальних повноважень місцевому самоврядуванню.

Зі здобуттям Україною незалежності лідери Галицької асамблеї активно включилися у вибори президента країни і зосередили зусилля на розбудові державності, чим ще раз засвідчили соборницьку спрямованість західноукраїнського політикуму.

Однак здобуття Україною незалежності погіршило рівень життя суспільства, не зникло питання другорядного статусу української мови. В країні політичну владу, а ще більшою мірою економічну, поступово захопили представники політико-бізнесових еліт Сходу. Ці фактори в умовах високого рівня корупції і нефаховості українських чиновників сприяли появі в середовищі галицької інтелігенції автономістських і сепаратистських ідей.

Відзначимо, що децентралістські ідеї знаходили підтримку в дуже вузькому колі інтелігенції, не відбулося їх організаційного оформлення. Автономісти оперували в основному емоціями, не створили переконливї доказової бази для своїх ідей. Натомість більшість населення регіону сповідує соборницькі погляди на розвиток українського суспільства. Це яскраво засвідчили події помаранчевої революції 2004 р., коли галичани масово виступили проти фальсифікацій і зловживань на президентських виборах та доклали всіх зусиль, щоб недопустити створення Південно-Східної Української Автономної Республіки на сході України.

Слід сподіватися, що в умовах утвердження української державності відбудеться поступове стирання регіональних відмінностей в політичній площині, а на культурно-духовному рівні особливості Галичини тільки збагачуватимуть українську націю. Натомість надання реальних повноважень місцевому самоврядуванню і децентралізація управління країною сприятиме повноцінному розвитку регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

Архівні матеріали

Державний архів Івано-Франківської області

1. ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5616. – 219 арк.
2. ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5618. – 38 арк.
3. ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5622. – 234 арк.
4. ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5625. – 18 арк.
5. ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5629. – 83 арк.
6. ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5630. – 94 арк.
7. ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5632. – 6 арк.
8. ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5633. – 31 арк.
9. ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5634. – 16 арк.
10. ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5639. – 165 арк.
11. ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5640. – 49 арк.
12. ДАІФО, ф.П-1, оп.1, спр.5562. – 26 арк.

Монографії і статті

13. // Галичина. – 1991. – 9 лютого. – С.2.
14. // Галичина. – 2004. – 2 грудня. – С.2.
15. // За вільну Україну. – 1991. – 16 лютого. – 16 лютого. – С.1.
16. // За вільну Україну. – 1991. – 23 лютого. – С.1.
17. // За вільну Україну. – 1991. – 5 лютого. – С.1.
18. // Україна молода. – 2004. – 30 листопада. – С.4.
19. Андрухович Ю. Сепаратизм? // Зеркало недели.– 2002. – 24-30 августа.
20. Бадзьо Ю. Підпільна нація. Нове завоювання України: Статті. – К.: МАУП, 2003. – 104 с.
21. Бичек В. Галичанин східнякові ока не виклює // Україна молода. – 1997. – 1 листопада. – С.3.
22. Бойко О.Д. Україна в 1995 – 1991 рр.: основні тенденції суспільно-політичного розвитку: Монографія. – К.: ІПІЕНД, 2002. – 306 с.
23. Бойко О. Еволюція суспільних поглядів та процесів: від ідеї оновленого Союзу до проголошення незалежності України (січень-серпень 1991 р.) // Людина і політика. – 2001. – №4. – С.37-48.
24. Бондаренко К. Західна Україна повинна домогтися статусу автономної республіки в складі України. Інтерв'ю політичному мережевому виданню “part.org.ua” // Ї. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.231-235.
25. Бондаренко К. Листи з України // Поступ. – 2001. – 12-18 липня. – С.2.
26. Бондаренко К. Розкольники. Кому вигідний “дерибан” України? // Галицькі контракти. – 2004. – №6. – 9 лютого. – С.26-27.
27. Бондаренко К. Ще раз про сепаратизм // Ї. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.289-290.
28. Братунь Р. Час припинити війну проти народу Західної України // За вільну Україну. – 1991. – 25 січня. – С.2.

29. Брус В. Ради усвідомлюють свою відповідальність // Галичина. – 2004. – 7 грудня. – С.4.
30. Брусилова А. Симпатії виборців розділилися, але ніхто не дозволить рвати на шматки державу // Голос України. – 2004. – 1 грудня. – С.4.
31. Вітковський В. До проблематики “галицького проекту” // Ї. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.254-263.
32. Вихопень Н. Львів – Дніпропетровськ, або два береги однієї ріки // Молода Галичина. – 2005. – 22 лютого. – С.10.
33. Вовк Б. На стежці єднання // За вільну Україну. – 1991. – 22 травня. – С.2.
34. Вовк Б., Недільський А., Якимович Я. Перспектива в конструктивізмі // За вільну Україну. – 1991. – 29 березня. – С.1-2.
35. Галицька асамблея // Галичина. – 1991. – 19 лютого. – С.1-2.
36. Гнатівський Б. Гуртуймося, братове // Молода Галичина. – 1991. – 19 лютого. – С.1.
37. Гнатівський Б. Коли з очей зійде полуда // Молода Галичина. – 1991. – 12 вересня. – С.1.
38. Гнатівський Б. На всіх булав не вистачить // Молода Галичина. – 1991. – 7 вересня. – С.1.
39. Головенко А., Ястребцов Г. Карпати – горы крутые. // Правда. – 1990. – 9, 12 октября.
40. Городисский А. Этнос Украины и украинская нация // Аргументы и факты в Украине. – 2003. – №23. – С.7.
41. Гулик І., Колеса Я., Якимович Я. Галицька Асамблея: єднання в ім'я святої мети // За вільну Україну. – 1991. – 19 лютого. – С.1.
42. Гуцул Е. Назад, за незалежність Галичини? // Зеркало недели. – 1999. – 23 октября. – С.3.
43. Давимука С. А за синами йдуть батьки...// Голос України. – 2004. – 11 грудня. – С.4.
44. Давимука С. Дитя Галичини – не сепаратизм, а соборність // Високий замок. – 2004. – 11 грудня. – С.3.
45. Давимука С. Незабутній народний голова. Львівський період державотворчої діяльності В.Чорновола 1990-1992 років // Молодь України. – 2003. – 11 квітня. – С.2.
46. Давимука С.А. Потрібні рішучі дії! // Урядовий кур'єр. – 1991. – жовтень. – №29. – С.6.
47. Дашкевич Я. “Єдність” української нації не виключає її багатогранності // Хроніка 2000. Український культурологічний альманах. – 1999. – Вип.31-32. – С.383-389.
48. Дашкевич Я. Український федералізм – український монархізм // Українські проблеми. Політичний журнал. – Стрий, 1991. – Ч.1. – С.88-92.
49. Діяти в інтересах людей. Виступ першого секретаря Івано-Франківського обкому Компартії України...З.В.Куравського...// Прикарпатська правда. – 1991. – 19 лютого. – С.1.

50. Діяти скоординовано вирішили на нараді в Івано-Франківську представники партійних комітетів КПУ західних областей // Прикарпатська правда. – 1991. – 21 лютого. – С.1.
51. Добродомов Д. На асамблею західного регіону поліщуків не запросили // Експрес. – 2003. – 16-23 жовтня. – С.9.
52. Долішній М. А могли б жити в достатку // Молода Галичина. – 1991. – 5 березня. – С.2.
53. Дрозд В. Удавка. Что происходит во Львове... // Правда. – 1990. – 17 октября. – С.3.
54. Єдиним фронтом – проти диктату Кремля. З виступу першого заступника голови Тернопільського облвиконкому Богдана Бойко // За вільну Україну. – 1991. – 26 лютого. – С.2.
55. Єднаймося! // Молода Галичина. – 1991. – 7 березня. – С.2.
56. Зайцев О., Зайцев Ю. Україна незалежна // Історія України / кер. авт. кол. Ю.Зайцев. – Львів: Світ, 1998. – С.430-470.
57. Звернення до Верховної Ради УРСР від Координаційної ради обласних Рад народних депутатів Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської областей // Голос України. – 1991. – 27 червня. – С.3.
58. Зоткін А. Роль регіональних еліт та столичного істеблішменту у формуванні владної еліти України // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2004. – №3. – С.95-108.
59. Кирчів А. Галицький подзвін золотого рубля // Ї. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.219-229.
60. Киселев С. Западная Украина: бедные области, богатые жители // Аргументы и факты в Украине. – 2004. – №51. – декабрь. – С.10-11.
61. Кобута С. Прикарпаття в новітній українській національно-демократичній революції (1988 – 1991 рр.) // Галичина. – 2001. – №7. – С.34-47.
62. Кобута С.Й. Суспільно-політичні процеси в західному регіоні України (1988-1999 рр.). Автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. – Чернівці, 2001. – 19 с.
63. Коваль Р. Чи повинні українці дбати про добробут росіян? // Рівне. Видання міської Ради народних депутатів. – 1991. – 27 липня. – С.1.
64. Козловський Б. Від сірника до автобуса // За вільну Україну. – 1991. – 5 квітня. – С.1.
65. Костирко В. Чухраїнство // Ї. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.240-243.
66. Краслянський А. Підміна влади, а не підміна понять // Голос України. – 1991. – 29 січня. – С.3, 6.
67. Кульчицький С.В. Утвердження незалежної України: перше десятиліття // Український історичний журнал. – 2001. – №.2-4
68. Лан М. Відповідь Любкові Петренку // Ї. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.251-253.
69. Лан М. Мітологія // Ї. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.244-246.

70. Лелюх Е. За донецкую республику проголосуют в воскресенье // Сегодня. – 2004. – 30 ноября. – С.3.
71. Литвин В.М. Самоствердження України: нелегкий поступ // Український історичний журнал. – 2003. – №1. – С.3-22.
72. Лозинський Р. Хто такі галичани, і чому вони стають сепаратистами // І. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.291-303.
73. Лысюк А. «Эрзац-идеал львовской выделки» // Рабочая трибуна. – 1991. – 5 марта.
74. Маслак О. Про “сепаратистів” та “федерастів” // <http://gallart.narod.ru/maslak.html>.
75. Мелінішин Б. Про діяльність Рад і депутатську роботу // Галичина. – 1991. – 2 лютого. – С.3.
76. Мельничук М. Полеміка з Олегом Хавичем // І. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.279-282.
77. Ми всі – фортеця...З виступу першого заступника Голови Верховної Ради України Івана Плюща // За вільну Україну. – 1991. – 26 лютого. – С.1.
78. Михайленко М. Украинская радуга: как выходить из «эпохи кавычек»? // Еженедельник «2000». – 2004. – 10 декабря. – С.А2.
79. Мичко С. Кучмі – «фе», виконкому – «так» // Україна молода. – 2004. – 10 грудня. – С.3.
80. Мороз В., Вівчар Б. За цілісність України // Галичина. – 2004. – 30 листопада. – С.1-2.
81. Мусимо досягти політичного консенсусу. З виступу голови Івано-Франківської обласної Ради народного депутата Миколи Яковина // За вільну Україну. – 1991. – 26 лютого. – С.2.
82. Надрага В. Не «зуб за зуб», а третій закон Ньютона // Еженедельник «2000». – 2004. – 3-9 декабря. – С.А4.
83. На засадах рівноправності. Виступ народного депутата УРСР, першого секретаря ЦК Компартії України Станіслава Гуренка по Українському телебаченню 14 березня 1991 р. // Голос України. – 1991. – 15 березня. – С.3.
84. Нас не роз'єднати // Галичина. – 2004. – 2 грудня. – С.3.
85. Не будьмо “малоросами”. Інтерв'ю з народним депутатом України, членом Народної Ради, відомим українським письменником Романом Іваничуком // За вільну Україну. – 1991. – 5 лютого. – С.2.
86. Нельга О. Вибори як індикатор і чинник національної інтеграції // Нова політика. – 1999. – №6. – С.2-9.
87. Одинец М. На острие жизни // Правда. – 1990. – 27 ноября. – С.1-2.
88. Одинец М., Тихомиров И. На трудных рубежах // Правда. – 1990. – 19 декабря. – С.3.
89. Островський І. Ретроспективний futurizm. Журнал “І” про європейський федералізм та українську латиницю // <http://www.day.kiev.ua>.
90. Павлів В. Автономія для Галичини // <http://www.pravda.com.ua>.

91. Павлів В. Як ми проміняли Галичину на Україну // Поступ. – 2001. – 23-29 серпня. – С.2.
92. Петренко Л. Україно наша духовная // Ї. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.247-250.
93. Петричук М. В єдності – наша сила // Галичина. – 1991. – 21 лютого. – С.4.
94. Пинзеник В. Комітет створений для того, аби з часом відпала необхідність у його існуванні // Молода Галичина. – 1991. – 17 вересня. – С.2.
95. Попов А. Галицкие националисты и восточные конформисты // Ї. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.236-239.
96. Приказ министра внутренних дел СССР и министра обороны СССР №449, 513 // Молода Галичина. – 1991. – 29 січня. – С.1.
97. “Про запобігання проявам сепаратизму в Україні, які загрожують суверенітету і територіальній цілісності держави”. З виступу Голови Верховної Ради України В.Литвина 30 листопада 2004 р. // Голос України. – 2004. – 1 грудня. – С.1-2.
98. Про політичну кризу у державі, що виникла у зв’язку з виборами президента України. Рішення Івано-Франківської обласної ради від 28.11.2004 року // Галичина. – 2004. – 30 листопада. – С.3.
99. Радевич-Винницький Я. Чи ошчасливить Україну федералізація // Розбудова держави. – 1993. – №6. – С.60-64.
100. Російський материк у Львові. Інтерв’ю з головою Російського культурного товариства імені акад. А.Сахарова Миколою Сергеевим // За вільну Україну. – 1991. – 6 лютого. – С.2.
101. Рыкова Н. Донецк пошел по стопам галичан // Еженедельник «2000». 2004. – 3-9 декабря. – С.В2.
102. Рябчук М. Дві України: реальні межі, віртуальні війни. – К.: Критика, 2003. – 336 с.
103. Сенчихин В. Правовые аспекты «оранжевой» стихии // Еженедельник «2000». – 2004. – 3-9 декабря. – С.В1, В6.
104. Сесія Львівської обласної Ради народних депутатів. Один рік при владі // За вільну Україну. – 1991. – 27 березня. – С.1-2.
105. Синяк Д. Спецвипуск “ВЗ” – майбутній раритет // Високий замок. – 2004. – 30 листопада. – С.5.
106. Сімгномів І. День злуки // [http:// www.vgolos.lviv.ua](http://www.vgolos.lviv.ua).
107. Співпраця: нові можливості. З доповіді першого заступника голови Івано-Франківського облвиконкому В.Павлика на спільному сесійному засіданні // Галичина. – 1991. – 21 лютого. – С.3.
108. Стецишин О. Автономія чи децентралізація влади? // Експрес. – 2003. – 23-30 січня. – С.4.
109. Стріха М. Перспектива української ідентичності в сучасному світі // [http:// www.dialogs.org.ua](http://www.dialogs.org.ua).
110. Стріха М. Україна: випробування соборністю // [http:// www.pravda.com.ua](http://www.pravda.com.ua).

111. Телеграма // Галичина. – 1991. – 21 лютого. – С.2.
112. Теленчі О., Василенко М. Наш дім – наша фортеця. (Галицький триумвірат: прогнози, перспективи) // Голос України. – 1991. – 19 лютого. – С.6.
113. Теленчі О., Краслянський А. А йде весна... Завершився візит Л.Кравчука на Львівщину // Голос України. – 1991. – 7 березня. – С.3.
114. Теленчі О., Краслянський А. Сіяти зерна злагоди. Парламентарії республіки у Львові // Голос України. – 1991. – 6 березня. – С.2.
115. Терещук В. Чи бойкот – найкраща тактика? // Молода Галичина. – 1991. – 23 лютого. – С.1.
116. Три запитання голові обласної Ради // Галичина. – 1991. – 3 січня. – С.1-2.
117. Угода Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської обласних Рад народних депутатів “Про основні принципи співробітництва між обласними Радами народних депутатів Івано-Франківської, Львівської та Тернопільської областей” // За вільну Україну. – 1991. – 21 лютого. – С.1.
118. Ухвала об’єднаної сесії Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської обласних Рад народних депутатів “Про регіональну Координаційну раду” // За вільну Україну. – 1991. – 21 лютого. – С.1.
119. Ухвала об’єднаної сесії Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської обласних Рад народних депутатів “Про єдність українських земель” // За вільну Україну. – 1991. – 21 лютого. – С.2.
120. Ухвала об’єднаної сесії Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської обласних Рад народних депутатів “Про проведення 17 березня 1991 р. обласних референдумів” // За вільну Україну. – 1991. – 21 лютого. – С.2.
121. Хавич О. Проект westukraina. eu. // Поступ. – 2001. – 1-7 листопада. – С.2.
122. Хавич О. Смерть Галичини // [http:// www.rukhpress.com.ua](http://www.rukhpress.com.ua).
123. Хавич О., західноукраїнець. Чи можливий проект westukraina. eu? // І. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.272-278.
124. Цикуренко С.Г. До питання про формування української політичної нації (політико-філософський вимір) // Регіональні проєкції державної політики. Збірник наукових праць Кримського філіалу НІСД. – В 2-х т., Т.1. – Сімферополь: Таврія, 2003. – С.4-15.
125. Чернов В. Автономія Галичини – етюд історії легітимності // І. Незалежний культурологічний часопис. – 2002. – №23. – С.212-218.
126. Чорновіл В. До незалежності – мирним шляхом // За вільну Україну. – 1991. – 21 лютого. – С.1-2.
127. Чорновіл В. Компартія фактично існує // Літературна Україна. – 1991. – 19 вересня. – С.3.
128. Чорновіл В. Тепер я твердо стою на ногах // За вільну Україну. – 1991. – 19 березня. – С.1.

129. Шевченко М. С Востока – о Западе // Голос Донбасса. – Донецк, 2004. – 12 ноября. – С.1, 3.
130. Шляхтич В. Не відокремлюватися, а єднатися // Прикарпатська правда. – 1991. – 19 лютого. – С.1.
131. Шляхтич В. Якщо відкинути красиву фразеологію... Із спільної сесії трьох обласних Рад у Львові // Прикарпатська правда. – 1991. – 23 лютого. – С.1-2.
132. Шпорлюк Р. Імперії та нації / Пер. з англ. – К.: Дух і Літера, 2000. – 354 с.
133. Шумлянський С. Розкол України як віртуальна реальність // Критика. – 2002. – листопад. – С.2-5.
134. Ющенко – президент! Звернення Івано-Франківської обласної державної адміністрації до жителів області // Галичина. – 2004. – 27 листопада. – С.3.
135. Яковина М. “Народ питає з нас сповна” // Галичина. – 1990. – 19 грудня. – С.5.
136. Яковина М. Хто ділить і руйнує соборну Україну? // Львівська газета. – 2004. – 23 грудня. – С.4.

Додаток

*Звіт про роботу аналітичної групи відділу національної політики ЦК
КПРС в областях Західної України від 18 березня 1991 р.*

Таблиця 1. Ставлення до заключення Союзного договору населення
Західного регіону за соціальними стратами (експертне опитування)

Характер відносин	Україні необхідно увійти в Союз (формулювання референдуму березня 1991 р.)	Україна повинна бути самостійною державою	Створити Галицький край в складі України	Створити Галицький край поза межами України	За соціалістичний шлях розвитку
Підтримка населенням					
Економічна підтримка					
Політична підтримка	9В				9В
Готовність підтримки	А	4С			
Бажання підтримки	6Д	57			6АД
Позитивна увага					
Позитивний інтерес					
Байдужість, нейтралітет	128 Е	12368 ДЕ			1238Е
Негативний інтерес					
Негативна увага					
Бажання протидіяти	357	9А	47 СЕ		457С
Готовність протидіяти	4С	В	2358Д	С	
Політична протидія			16А	234578ДЕ	
Економічна протидія			9В	169АВ	

Соціальні страти: 1. робітники важкої промисловості; 2. робітники легкої промисловості; 3. селяни; 4. наукова, творча інтелігенція; 5. лікарі, вчителі; 6. господарські керівники; 7. працівники торгівлі, кооперація; 8. радянські працівники; А. Працівники правоохоронних органів; В. військові; С. студенти; Д. пенсіонери; Е. інші.

Таблиця 2. Ставлення до заключення Союзного договору населення Західного регіону за національною ознакою (експертне опитування)

Характер відносин	Україні необхідно увійти в Союз (формулювання референдуму березня 1991 р.)	Україна повинна бути самостійною державою	Створити Галицький край в складі України	Створити Галицький край поза межами України	За соціалістичний шлях розвитку
Підтримка населенням					
Економічна підтримка					
Політична підтримка		13			
Готовність підтримки	9	4	1		
Бажання підтримки	2А	5	3		29
Позитивна увага					
Позитивний інтерес					
Байдужість, нейтралітет	678С	2678ВF	4		5678А
Негативний інтерес					
Негативна увага					
Бажання протидіяти	5ВDEF	АСДЕ			ВСDF
Готовність протидіяти	4	9	568AEF	13E	134E
Політична протидія	13		27BCD	456BCDF	
Економічна протидія			9	2789А	

Національні страти: 1. українці Львівської області; 2. українці Хмельницької області; 3. українці Івано-Франківської області; 4. українці Тернопільської області; 5. українці Рівненської області; 6. українці Волинської області; 7. українці Закарпатської області; 8. українці Чернівецької області; 9. росіяни; А. євреї; В. угорці; С. румуни; Д. молдавани; Е. поляки; F. інші.

(Державний архів Івано-Франківської області, ф.П-1, оп.1, спр.5629).

Сергій Адамович

**Проблема соборності у суспільно-політичному житті Галичини
(1991 – 2004 рр.)**

Літературний редактор Адамович Г.М.
Технічний редактор
Комп'ютерна верстка

Підписано до друку 2005. Формат . Папір . Умовн. друк. арк. Зам.№. Вид.
№. Тираж прим.

А–28 Адамович С.

Проблема соборності у суспільно-політичному житті Галичини (1991 –
2004 рр.). – Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2005. – с.

ISBN

ББК 63.3 (4 Укр 3) 63